

ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA DEVÍNA

Devín je jednou zo 17 - tich mestských častí Hlavného mesta SR Bratislavy. Pričlenený bol k Bratislave 1. apríla 1946 na základe Uznesenia zboru povereníkov zo dňa 21. decembra 1945. Spolu s Devínom sa Bratislava týmto uznesením rozšírila aj o Vajnory, Raču, Petržalku, Prievoz, Lamač a Dúbravku.

Mestské časti sú podľa Štatútu hlavného mesta Bratislavy právnickými osobami, ktoré za podmienok ustanovených osobitným predpisom a týmto štatútom, hospodária so zvereným majetkom a so zverenými finančnými prostriedkami, ako aj s vlastnými príjmami i vlastným majetkom získaným vlastnou činnosťou.

Hranice MČ Devín sú určené vymedzením územia mestskej časti Bratislava - Devín v paragrafe 14 Všeobecného záväzného nariadenia Mestského zastupiteľstva 6/2001 nasledovne: **Západnú hranicu** tvorí štátna hranica s Rakúskou spolkovou republikou. **Severnú hranicu** tvorí predĺženie západnej hranice štátnej prírodnej rezervácie Devínska Kobyla, západná a severná hranica štátnej prírodnej rezervácie Devínska Kobyla a východná strana poľnej cesty. **Východnú hranicu** tvoria lesné cesty v honoch Hradný les, Sväbsky vrch, Lúčky, Jezuitské lesy, Biela studnička, západná (vonkajšia) strana stavebných pozemkov ležiacich pozdĺž Šaštínskej ulice, západná (vonkajšia) strana stavebných pozemkov ležiacich pozdĺž Soľníckej ulice, rozhranie lesa a stavebných pozemkov v priestore Kuklovskej ulice, západná strana Kuklovskej ulice, západná strana areálu Vodární a kanalizácií, západná strana sídliska Dlhé Diely IV a západná strana záhrad v hone Dlhé diely. **Južnú hranicu** tvorí dunajské rameno vytvárajúce ostrov Sihot' a štátna hranica s Rakúskou spolkovou republikou.

Rozloha mestskej časti je 13 964 197 m², hustota obyvateľstva je 74 obyvateľov/km², nadmorská výška obce je 158 m/n. m., prvá písomná zmienka o rovnomennej obci siaha do roku 1327.

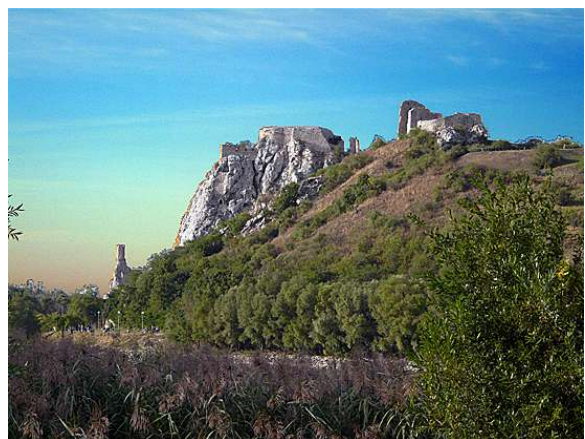
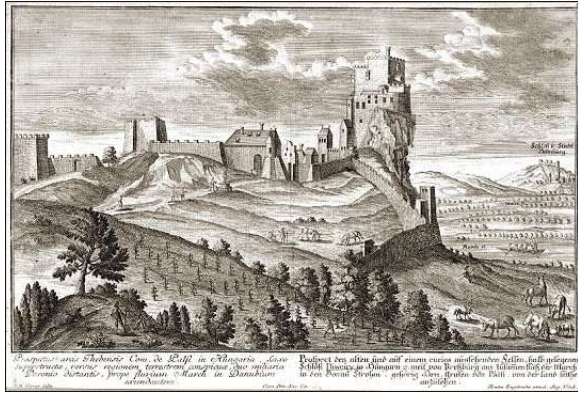
MČ Devín spadá pod okres Bratislava IV. Spádovosť obce k 1. 11. 2008 je nasledovná:

Sídlo matričného úradu:	Bratislava - Karlova Ves
Sídlo pracoviska daňového úradu:	Bratislava – Staré Mesto
Sídlo pracoviska OO Policajného zboru:	Bratislava – Karlova Ves
Sídlo Okresného súdu:	Bratislava – Dúbravka
Sídlo OR Hasičského a záchranného zboru:	Bratislava - Staré Mesto
Sídlo pracoviska Obvodného úradu:	Bratislava – Staré Mesto
Sídlo Územnej vojenskej správy:	Bratislava – Staré Mesto
Sídlo územného UPSVR:	Bratislava – Ružinov
Sídlo Obvodného úradu ŽP:	Bratislava – Dúbravka

V rámci základnej technickej vybavenosti má MČ Devín verejný vodovod, verejnú kanalizáciu, rozvodnú sieť plynu. S Bratislavou je prepojená dvoma komunikáciami – Devínskou cestou juhovýchodným smerom do Karlovej Novej Vsi a severozápadným smerom do Devínskej Novej Vsi. S centrom Bratislavy je prepojená mestskou hromadnou dopravou. Najbližšia zastávka vlakov osobnej dopravy je v Devínskej Novej Vsi vzdialenej cca 5 km.

Má poštu, knižnicu, kino, dom kultúry, športové ihrisko, pohostinské odbytové stredisko, hotel nižšej i vyššej kategórie, predajňu potravín a niekoľko obchodov so suvenírmí. V obci sa nachádza národná kultúrna pamiatka hrad Devín (viac v časti o pamiatkach).

HISTORICKÝ VÝVOJ DEVÍNA

Devín leží pri prastarých Dunajských brodch na križovatke historickej Podunajskej a Jantárovej obchodnej cesty. Na jeho brehu sa zachovali pozostatky roľníckeho osídlenia z mladšej doby kamennej. Prvé zachované stopy /keramika/ sa datujú do obdobia okolo rokov 6.000 pred n. l. Už v neskorej kamennej dobe mal priestor devínskeho návršia zrejme funkciu akropoly – opevneného sídliskového priestoru. V dobe tzv. Badenskej kultúry bolo intenzívne osídlené už celé hradisko. Zároveň kultovú funkciu malo miesto v dobe eneolitických kultúr, maďarovskej kultúry a v dobách starobronzovej civilizácie, čačianskej kultúry, velatickej kultúry a dobe východných nomádov (Kimerov).

Medzi 3-1.st. p. n. l. obsadili priestor na ľavom brehu Dunaja predstavitelia laténskej kultúry, zdatní bojovníci a zruční remeselníci **Kelti**. Doklady keltského osídlenia z posledného storočia pred Kristom sa nachádzajú tak v osade na hradnej výšine ako aj na území dnešnej obce. Výrobky cudzieho pôvodu z tohto obdobia zároveň potvrdzujú význam Devína ako komunikačného a obchodného bodu.

V rokoch 12-9 p. n. l. obsadil Tiberius východné Rakúsko a západné Maďarsko, zriadil tu provinciu Panónia a **rímske** oporné body pohraničnej obrany. Devín sa stal dôležitým strategickým bodom limesu (opevnenej hranice) a predmostím hlavného strediska hornopanónskej provincie – Carnuntum v barbariku. Dokladajú to základy strážnej veže na nádvorí neskoršieho stredného hradu, pozostatky 11 rímskych stavieb, z ktorých jedna (z 3-4 storočia) n.l. je pravdepodobne ranokresťanským sakrálnym objektom (prvým severne od Dunaja).

Po opustení hranice Dunaja Rimanmi v 5. storočí podunajské územie prechodne obývali Góti, Heruli, Longobardi a ďalšie kmene. O ich prítomnosti svedčia sídliskové objekty s typickou keramikou. Najvýznamnejší byzantský historik 6. storočia Prokopis informuje, že v 6. storočí bol priestor osídlený už **Slovania**, ktorí tu roku 623 zriadili prvý vojensko kmeňový zväz - známy z Fredegardovej kroniky ako Samovu ríšu. Najstaršie stopy po Slovanoch priamo na území centrálného hradiska Devína pochádzajú z 8. storočia. V tejto dobe sa stále posilňovala funkcia rozširujúceho sa hradiska. Neskoršie stredoveké hradby pravdepodobne sledovali priebeh pôvodného slovanského opevnenia a ich výstavba zničila pôvodnú slovanskú fortifikáciu. Mohutný obranný systém dopĺňovali priekopy ležiace na dnešnej Muránskej ulici a súbežne s dnešnou Hutníckou ulicou.

Nálezy základov **veľkomoravskej** sakrálnej stavby z 9. st. a šiestich veľkomoravských hrobov potvrdzujú osídlenie a význam miesta vo Veľkomoravskom období. Historické správy rovnako dokladajú, že v období fransko-slovanských vojen bol Devín nielen významným pohraničným strážnym hradiskom, ale aj kniežacím sídlom. Architektonická forma a výzdoba kostola podľa mnohých dovoľujú predpokladať prítomnosť Cyrila a Metoda na tomto mieste. Fuldské anály letopisca Meginharda zase potvrdzujú prítomnosť kniežat'a Rastislava na hradisku v dobe fransko-slovanských vojen za vlády Ľudovíta Nemca (843-876). Rastislav dal vybudovať na Devíne systém obranných hradísk, o ktorých sa s obdivom vyjadrovali aj jeho nepriatelia. Strážnu a obrannú funkciu podporovali aj hradiská postavené na svahoch Devínskej Kobyly.

Obdobie 10.-13. storočia bolo poznačené zápasmi o získanie strategického územia zo strany Bavorov, Maďarov (Gejza, Štefan I, Štefan V), Čechov (Oto I. Přemysl Otakar II) i Poliakov (Boleslav Chrabrý). Napriek tomu antropologické a archeologické výskumy hradiska potvrdzujú kontinuitu materiálnej kultúry na Devíne. Podľa rozmiestnenia objektov sa dá usudzovať, že sa tu nachádzala osada ulicového typu, obyvatelia ktorej patrili zväčša k slovanskému

etniku a boli poväčšinou kresťanmi (objavených cca 700 hrobov). Zaniknutý kostol z 9. storočia nahradila v 10. storočí kaplnka. Nie je jasné dokedy plnila svoju funkciu, isté je však, že v 14. storočí existoval už na území dnešnej obce farský kostol s cintorínom.

Napriek chýbajúcim záznamom o Devíne z 11.-12. storočia možno usudzovať, že pôvodné slovanské hradisko získalo v tomto období postupne funkciu **stredovekého hradu**. To podmienilo i nutnosť funkčnej zmeny – potrebu obytných priestorov pre pána, mužstvo, služobníctvo, skladové priestory, maštale, dielne, zberne vody, kaplnka a pod. Najstaršia historická správa spomínajúca priamo Devínsky (stredoveký) hrad pochádza z r. 1233, kedy bol hrad dobytý Fridrichom II. Bojovným. Najstarší písomný doklad o kostole v podhradskej osade pochádza z roku 1307, hoci archeologické výskumy potvrdili jeho existenciu už podstatne skôr.

Hrad bol v priebehu 13. a 14. storočia viackrát zničený a znovuvystavaný (1271- dobytý Premyslom Otakárom II, 1273 spustošený v česko-uhorskej vojne) Od 1288 sa stal kráľovským pohraničným hradom. Dokazuje to donačná listina Ladislava IV. bratislavskému richtárovi Jakubovi. Po krátkej rakúskej držbe na začiatku 13. storočia patril hrad celé 14. storočie **uhorskej kráľovskej korune**.

Podhradská osada sa v 14. storočí sľubne rozvíjala a postupne sa stala stredovekým mestekom so všetkými atribútmi – mala richtára, prísazných (radu), pečatidlo i privilégiá ohľadom viníc (oslobodenie od mimoriadnych platieb pre Devínčanov).

Osudy hradu i mestečka v 15. storočí boli úzko spojené s význačným chorvátskym šľachtickým rodom – **pánmi z Gary**. Mikuláš III. z Gary dostal hrad do zálohu roku 1419 zrejme aj preto že jeho manželka bola sestrou uhorského kráľa Žigmunda Luxemburského. Hrad i mestečko patrilo od 1432 vplyvnému potomkovi toho rodu Ladislavovi II – uhorskému palatínovi. Z pohraničného kráľovského strážneho hradu sa postupne stalo **panské sídlo** budované v štýle neskej gotiky s novými obytnými priestormi a fortifikačnými prvkami. Hradný areál sa rozšíril na celý pôvodný priestor slovanského hradiska, vznikol stredný hrad a na ňom priestranný palác. Páni z Gary sa podieľali aj na vybudovaní gotickej severnej lode farského kostola v mestečku Devín. Nálezy z tejto doby taktiež potvrdzujú čulý ruch a rozvoj remesiel a vinohradníctva.

Roku 1460 získali hrad **grófi zo Svätého Jura a Pezinka**, jeden z najbohatších uhorských šľachtických rodov. Členovia z rodu Huntovcov-Poznanovcov, ku ktorému patrili, zastávali od začiatku 14. storočia v Uhorskom kráľovstve najvyššie pozície.

Po ročnom období 1526-1527, kedy sa hradu zmocnil Ján Zápoľský, dal do dedičnej držby roku 1527 hrad i panstvo cisár Ferdinand I. uhorskému palatínovi Štefanovi **Báthorymu**. Po jeho smrti prešlo devínske panstvo do rúk ďalších členov báthoryovského rodu – brata Andreja II., od 1534 jeho syna Andreja III., ktorý bol krajinským sudcom, sedmohradským vojvodom, liprovským županom a po panovníkovi a ostrihomskom arcibiskupovi tretím najbohatším mužom Uhorska. Andrej III. na Devínskom hrade roku 1566 aj zomrel a je pochovaný pod kláštorom Paulínov v neďalekej Mariánke. Gróf sa zaslúžil o rozvoj hrnčiarstva v Devíne a vymohol od cisára Maximiliána právo usporadúvať jarmoky a trhy. Devínska hrnčiarska produkcia dosahovala 70-80.000 nádob ročne a bola rozvázaná po Dunaji na vzdialené trhy. Devínske hrnčiarstvo zaniklo roku 1908. Posledným majiteľom hradu z rodu Báthoryovcov bol Štefan V. Zomrel v roku 1605 ako posledný potomok ečedskej vetvy tohto rodu. V testamente poručil dominium sestre Alžbete Báthoryovej (Čachtickej pani), no komplikované mocenské a protihabsburské boje spôsobili, že panstvo putovalo takmer z roka na rok do iných rúk, až sa ho napokon roku 1635 podarilo získať rodu **Pálffyovcov**.

Vtedy už mal hrad vybudované nové palácové krídlo, niekoľko strážnych bášť, na vrchole brala stála polygonálna bašta s cimburím a celý komplex hradných budov bol upravený v renesančnom štýle. Pavol Pálffy získal panstvo v dobe, keď k nemu patrili mestská Devín a Rača a dediny Devínska Nová Ves a Dúbravka. Pálffyovci boli rovnako ako Báthoryovci jedným z najvplyvnejších uhorských rodov – Štefan II. bol županom Bratislavskej stolice, od roku 1608 strážcom kráľovskej koruny, jeho brat Pavol predsedom uhorskej komory, krajinským sudcom a od roku 1649 uhorským palatínom. Po Pavlovi Pálffym zdedili hrad jeho synovia Ján III. a Ján IV. Karol.

Hrad i mestečko sa stali v pohnutých časoch 17. a 18. storočia svedkami radu protihabsburských povstaní a protitureckých vojen. Od roku 1707 pripadol hrad a panstvo v rámci delenia pálffyovských majetkov uhorskému palatínovi Mikulášovi V., dedičia ktorého boli rovnako významnými osobnosťami Uhorska – Mikuláš VII. bol uhorským kancelárom a krajinským sudcom, Karol III. Jozef bol cisárskym kancelárom, nositeľom Radu zlatého rúna a roku 1807 získal dedičný titul kniežata.

Počas svojho pôsobenia na Devíne Pálffyovci neuskutočnili významné stavebné zásahy do architektúry hradu. V období baroka nebol už hrad súci ako panské sídlo ani ako vojenská pevnosť, ale slúžil skôr na hospodárske účely a správu devínskeho domínia. Hrad sa stal začiatkom 19. storočia nárazníkovou zónou rakúskych a francúzskych vojsk a po bojoch na území dnešnej Petržalky 13. júla 1809 hrad francúzski napoleonovskí vojaci podmínili a vyhodili do povetria. Aj v dôsledku tejto skutočnosti presťahovali Pálffyovci správu devínskeho panstva do Devínskej Novej Vsi resp. do Malaciek.

V 19. storočí sa stal Devín v rámci obrodeneckého hnutia jedným z tradičných historicko-miestopisných symbolov Slovenska na prahu jeho novodobých dejín. Stal sa symbolom túžobne očakávanej slovenskej štátnosti a nositeľom kultúrnych tradícií sv. Cyrila a sv. Metoda z čias Veľkej Moravy. Areál hradu odkúpili 25. 5. 1932 od Pálffyovcov za symbolických 1000 korún zástupcovia Štátneho pozemkového fondu a Okrášľovacieho spolku Devín.

Prvý archeologický výskum uskutočnil na devínskom návrší roku 1913 Inocent Ladislav Červinka, systematický výskum a celková pamiatková úprava hradného areálu sa datuje rokom 1965, kedy sa správcom a užívateľom areálu stalo Mestské múzeum v Bratislave.

História podhradskej obce a neskôr mestečka je úzko spätá s dejinami hradiska a hradu. Obec sa samostatne spomína prvý krát roku 1254 v súvislosti s vinicami pilištského opátstva. Roku 1327 sa uvádza ako Villa Thebyn. Z pohnutých rokov 1605-1635 sa zachovala história sporu medzi vtedajším majiteľom Devína Jánom Keglevichom a obyvateľmi mestečka, ktorá skončila z dôvodu sprísnenia poddanských povinností a odrieknutia privilégií ozbrojenou vzbúrou. V 17. storočí založili v obci rybársky cech, v 18. storočí sú v obci evidované ďalšie štyri – lodnícky, vinohradnícky, hrnčiarsky a krajčírsky. V prvej polovici 20. storočia bol Devín vyhľadávaným výletným miestom najmä vďaka krásnej prírode, jedinečnému ríbezľovému vínu a rybím špecialitám. V roku 1922 pri úprave štátnych hraníc pripadla časť obce Rakúsku, v rokoch 1938-1945 bol Devín súčasťou Nemeckej ríše. V roku 1946 bola obec pričlenená k Bratislave.

Charakter pohraničnej „nárazníkovej“ zóny nestratil Devín žiaľ ani po tomto roku – roku, v ktorom Winston Churchill konštatoval spustenie „železnej opony“ medzi Východom a Západom od Barentsovoho mora až po Jadran. Dunaj a Morava obmývajúc Devín sa stali hranicou

medzi nezávislým Rakúskom a socialistickým Československom. Slovensko-rakúska hranica napriek tomu umožňovala do roku 1948 pomerne ľahký prechod či správnejšie odchod ľudí do emigrácie. Od roku 1948 však boli zlikvidované všetky samoty a krčmy v blízkosti hraníc a Zákonom 69/1951 o ochrane štátnej hranice bola jej ochrana postavená nad hodnotu ľudského života. „Napĺňaním“ tohto zákona bolo na slovensko-rakúskej hranici zmarených 62 životov. Časť Devína sa stala oblasťou tzv. zakázaného a hraničného pásma s technicko-žienijným zabezpečením – troma plotmi, s drôtenou zátarasou a čiastočným podmíňovaním, plotom s vysokým napätím (3000-6000 voltov) a plotom proti zverine. Hranica bola zabezpečená pohraničným vojskom s ľahkou i ťažšou výbrojou, stopovacími a obrannými psami, pozorovacími vežami, streleckými a spojovacími zákopmi, maskovanými osvecovadlami a pod. Pohraničná stráž zároveň pôsobila na obyvateľstvo ideologicky – získavala informátorov z radov občanov na slovenskej, ale aj rakúskej strane hranice. Železná opona sa začala rúcať v lete roku 1989, keď ministri zahraničných vecí Rakúska a Maďarska prerušili hraničné zátarasy medzi ich krajinami. Ich krok našiel nasledovateľov v Československu v novembri 1989 a o 13 rokov neskôr sa stal priestor hranice medzi Rakúskom a Slovenskom vrátane Moravy a Dunaja pri Devíne časťou projektu Európskeho zeleného pásu – pásu s vysokou prírodnou, historickou a kultúrnou hodnotou.

Pôvodná zástavba Devína sa mení a mnohé pamiatky zanikajú alebo strácajú pamiatkovú hodnotu aj vďaka necitlivým zásahom či nedostatočnej údržbe.

Hoci v Devíne nájdeme svedectvo rôznych vrstiev histórie, odkazy na tú nedávnu, ktorá tiež formovala tvár Devína, sú dosť zriedkavé.

GEOGRAFIA A PRÍRODA DEVÍNA

Mestská časť Devín leží pri sútoku riek Dunaja a Moravy, v mieste prielomu Dunaja cez karpatské pohorie vymedzenom súradnicami 16°58' východnej dĺžky a 48°10' severnej šírky. Devínom prechádza 17. poludník východnej pologule. Od centra Bratislavy je vzdialená 10km, na protiláhlom brehu Dunaja leží rakúske mestečko Hainburg.

Časť Devína zaberá masív prevažne zalesnených **Malých Karpát** – nevysokého pohoria tvoriaceho juhozápadný okraj mohutného karpatského oblúka, ktorý sa po viac ako 2000 km vracia cez celé Slovensko, západnú Ukrajinu a Rumunsko späť k rieke Dunaj.

Západnou stranou Malých Karpát sa tiahne úzke pásmo zvrásnených sedimentov pôvodne usadených na dne druhohorného mora. Sú v ňom zastúpené najmä vápence, dolomity a bridlice. Devínske bralo, v ktorom sa vytvorili menšie krasové útvary je prevažne vápencové. V kameňolomoch na severozápade Bratislavy možno vidieť aj bridlice, z ktorých sa donedávna štiepali sivé škridly na bratislavské domy.

Zárodok pohoria Malých Karpát sa začal vytvárať v mladších treťohorách asi pred 20 miliónmi rokov. Tektonické pohyby vyzdvihli nízku súš, ktorá sa na dlhý čas stala polostrovom oddelujúcim dve teplé treťohorné moria rozprestierajúce sa na mieste Podunajskej a Záhorskej nížiny. Zvyšky morského útesu sa zachovali na západnom svahu **Devínskej Kobyly**. Ideálnym miestom na ich štúdium je lokalita **Sandberg** nachádzajúca sa medzi Devínom a Devínskou Novou Vsou.

Pôvodná pieskoviňa, ktorá bola krátky čas dnom mora a pobrežným útesom sa preslávila najmä vďaka nálezisku druhovo veľmi pestrej morskej fauny. Našlo sa tu vyše 300 druhov rozličných organizmov – skameneliny lastúrníkov, hubiek, ježoviek, ustríc, morských rakov, žraločie zuby, zvyšky tuleňov a korytnačiek. V pieskovni Glavica sa našiel roku 1976 aj 2kg stavec pravekej veľryby. Na Sandbergu sa našlo aj veľa zostatkov po treťohorných suchozemských cicavcoch – kosti nosorožcov, jeleňov, antilop, medveďa a opice, ktorá bola predchodcom dnešného gibona. Najväčší význam má jedinečný objav ľudoopa typu *dryopitecus*.

Najvyšším vrchom južnej časti Malých Karpát tzv. Devínskych Karpát je Devínska Kobyla (514 m.n.m). Je zároveň aj najvyšším bodom Bratislavy. Smerom na juh masív Devínskej Kobyly klesá do **Devínskej brány**, ktorá je prielomom Dunaja cez Malé Karpaty. Smerom na východ sa reliéf Devínskych Karpát pozvoľna znižuje do Bratislavského predhoria. Zo severnej strany Devínske Karpaty obmedzuje druhá výrazná priečna zníženie – Lamačská brána.

Malé Karpaty pokrývajú prevažne listnaté stromy – v nižších polohách rastú najmä duby a hraby, vyššie prevládajú buky. V Devínskych Karpatoch les sčasti ustúpil výstavbe obytných štvrtí. Zachované malokarpatské lesy sú od roku 1976 pod ochranou CHKO Malé Karpaty. Napriek tomu že Malé Karpaty majú v rámci Bratislavy viac-menej charakter lesného parku s relatívne vysokým počtom návštevníkov, možno tu stretnúť voľne žijúcu zver. Žije tu predovšetkým srnčia a jelenia zver, daniele, líšky, zajace, diviaky, veverice a mnoho druhov lesného vtáctva. V bratislavskej časti Malých Karpát sa nachádza 9 maloplošných chránených území. Najstaršou z nich je Národná prírodná rezervácia Devínska Kobyla.

Osobitou a dodnes zachovanou prírodnou krajinou je **lužný les pozdĺž rieky Morava**. V bratislavských podmienkach si jedinečné prírodné podmienky zachovalo toto územie aj vďaka tomu, že bolo po štyri desaťročia prísne stráženou pohraničnou zónou. V roku 1988 tu s cieľom ďalšej ochrany vyhlásili CHKO Záhorie. Západná časť CHKO predstavuje krajinu modelovanú činnosťou veľkej rieky s riečnymi terasami a širokou riečnou nivou. Zaplavované

nivné lúky so zachovalou bohatou kvetenou nemajú v súčasnosti svojou rozsiahlosťou na Slovensku obdobu. Členité hranice lesov s lúkami sú husto pretkané sieťou starých ramien, riečnych jazier a sezónnych mokradí.

Dunaj tvoriaci južnú hranicu MČ obklopoval až do 18. storočia rozsiahly lužný les. Človek nemal na toto územie vplyv a súčasťou života Devínčanov i Bratislavčanov boli pravidelné ničivé jarné a zimné povodne. Najstaršia písomná správa o povodniach siaha do roku 1445. Najväčšie povodne postihli Bratislavu a Devín v rokoch 1850, 1947, 1965, 2002 a 2006. V súčasnosti prebieha výstavba systému komplexnej protipovodňovej ochrany na viacerých územiach Bratislavy vrátane MČ Devín.

Väčšina krajiny v okolí Devína (chránenej, či nechránenej) je pretkaná sieťou dobre značených peších turistických trás. Z Devína vychádzajú dva značkové turistické chodníky a dva náučné chodníky. Červená značka – tzv. Štefánikova magistrála vedie do blízkosti vrcholu Devínskej Kobyly, ďalej smerom do Karlovej Vsi a Mlynskej doliny. Žltou značkou sa možno dostať do Dúbravky. Náučný chodník Devínska Kobyla vedie od devínskeho hradu, cez národnú prírodnú rezerváciu Devínska Kobyla do Devínskej Novej Vsi. Trasa je mimoriadne atraktívna najmä na jar vďaka kvetu vzácneho hlaváčka jarného, kosatcom, či poniklecom. Do Devínskej Novej Vsi sa možno dostať aj po trase náučného chodníka Nivou Moravy, ktorý vedie z Devína do Vysokej pri Morave.

Devínom prechádza aj Moravská cyklistická cesta. Začína na ľavobrežnej strane Dunaja pod Novým mostom a pokračuje nábrežím (proti toku rieky) popri Karloveskej zátokke a Devínskej ceste do Devína, odkiaľ pokračuje pozdĺž rieky Moravy do Devínskej Novej Vsi a ďalej smerom na Záhorie.

OCHRANA KRAJINY A PRÍRODY

Zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny vymedzuje tieto **kategórie chránených území a ich ochranné pásma** (§ 17): chránená krajinná oblasť, národný park, chránený areál, prírodná rezervácia, prírodná pamiatka, chránený krajinný prvok, chránené vtáčie územie. **V druhovej ochrane kategórie chránených druhov** sú podľa § 32 chránená rastlina, chránený živočích, chránený nerast a chránená skamenelina. V **ochrane drevín** (§ 46) sú to chránené stromy. **MČ Devín** je jedinou časťou Bratislavy, na území ktorej sa nachádzajú všetky typy chránených lokalít - CHKO, NPR, PR, CHA, NPP, PP.

CHKO Malé Karpaty

Na území hl. m. SR Bratislavy (súčasťou CHKO Malé Karpaty, celková rozloha 65 504 ha), ktorá bola vyhlásená Ministerstvom kultúry SSR v roku 1976) sa nachádza Bratislavský lesný park s rozlohou 9845,00 ha. Má vyše 80 km značkových turistických chodníkov, 60 udržiavaných lúčnych priestorov. Je jediným miestom v SR s výskytom reliktného druhu listnatca štítkového. Predmetom ochrany sú zachované lesné spoločenstvá, prevažne dubové a dubovo-hrabové lesy, na južných svahoch s prechodom do xerothermných skalných stepí, na severných svahoch do bučín. Prevažná časť CHKO Malé Karpaty sa rozkladá v okresoch Malacky a Pezinok. Okrem MČ Devín sa nachádza sa aj v mestských častiach Devínska Nová Ves, Lamač, Dúbravka, Záhorská Bystrica, Nové Mesto, Rača a Vajnory.

Národná prírodná rezervácia Devínska Kobyla

Vyhlásená Ministerstvom kultúry SSR v roku 1986. Predmetom je ochrana prírodného komplexu najjužnejšieho výbežku Malých Karpát s mimoriadnymi botanickými, zoologickými, geologickými a paleontologickými hodnotami, význačnými teplo a suchomilnými spoločenstvami s bohatým zastúpením chránených a ohrozených druhov a s významnou paleontolo-

DEMOGRAFIA DEVÍNA

Mestská časť Devín je podľa dostupných štatistických údajov k 31.12.2006 počtom obyvateľov 1034 druhou najmenšou mestskou časťou Bratislavy spomedzi všetkých 17tich mestských častí. Porovnateľnými MČ sú iba Čunovo s 933 obyvateľmi a Jarovce s 1249 obyvateľmi. Všetky ostatné MČ okrem Rusoviec, Záhorskej Bystrice, Lamača a Vajnôr majú viac ako 10.000 obyvateľov

Počet obyvateľov Devína v posledných troch rokoch mierne narastal – v 2004 mal 982 obyvateľov, v 2005 – 1005 obyvateľov, v 2006 – 1034 obyvateľov. Počet mužov a žien v rámci počtu obyvateľov varíroval v blízkosti 50% - v 2004 muži/ženy 489/493, v 2005 muži/ženy – 502/503, v 2006 muži/ženy 525/509. **Stredný stav obyvateľstva** – počet obyvateľov registrovaných v MČ k 1.7. daného roka sa pohyboval v stúpajúcich číslach – 897, 951, 978, 991 a 1003 za roky 2002, 2003, 2004, 2005 a 2006.

Počet sobášov mestskej časti dosiahol v rokoch 2002 – 2006: 3/2002, 1/2003, 133/2004, 68/2005 a 106/2006. **Počet rozvodov** v mestskej časti za obdobie 2002 – 2006 bol 0/2002, 1/2003, 1/2004, 8/2005, 4/2006 čo je k priemeru rozvodovosti v Bratislave za to isté obdobie (2,8-3,3/1000 obyvateľov) za roky 2002-2004 podpriemer za roky 2005-2006 nadpriemer.

Počet narodených detí v MČ Devín bol v rokoch 2002-2006: 4/2002, 8/2003, 14/2004, 21/2005, 18/2006 z toho všetky deti boli živo narodené. Od roku 2003 ide vzhľadom k bratislavskému priemeru (7,5-9,7/1000 obyvateľov) o nadpriemer

Počet potratov v MČ Devín činil v rokoch 2002-2006: 7/2002, 6/2003, 4/2004, 6/2005, 6/2006 z toho UPT 7/2002, 4/2003, 3/2004, 4/2005 a 3/2006. K bratislavskému priemeru, ktorý varíroval od 4,3-3,7 potratov na 1000 obyvateľov ide vždy o nadpriemer.

Počet zomretých v MČ Devín za roky 2002-2006 bol 8/2002, 16/2003, 16/2004, 24/2005, 10/2006, z toho nebolo žiadne dieťa do 1 roka života, k bratislavskému priemeru pohybujúcemu sa medzi 9,0-9,8/1000 obyvateľov ide okrem 2002 o nadpriemer. Medzi najpočetnejšie **príčiny úmrtia** obyvateľov MČ Devín patrili nádorové ochorenia a choroby obehovej sústavy, v rokoch 2002 nádory/choroby obehovej sústavy 4/4, 2003 – 4/8, 2004 – 1/7, 2005 – 2/7, 2006 – 4/4. **Prirodzený prírastok** obyvateľstva bol okrem roku 2006 záporný – 2002/-4, 2003/-10, 2004/-2, 2005/-3, 2006/18. V porovnaní s bratislavským priemerom pohybujúcim sa medzi -1,5-0.0/1000 obyvateľov išlo okrem 2006 o nadpriemerné hodnoty.

Počet prisťahovaných obyvateľov v rokoch 2002-2006 bol 70/2002, 45/2003, 49/2004, 55/2005, 75/2006. V porovnaní s bratislavským priemerom na 1000 obyvateľov pohybujúcim sa medzi 9,5-13,7/1000 obyvateľov je to číslo vysoko nadpriemerné. **Počet vystáhných** obyvateľov v rokoch 2002-2006 bol 11/2002, 9/2003, 32/2004, 29/2005, 54/2006. V porovnaní s bratislavským priemerom na 1000 obyvateľov pohybujúcim sa medzi 11,6-12,2/1000 obyvateľov ide o hodnoty nadpriemerné v posledných troch rokoch. **Prírastok obyvateľstva sťahovaním** tak tvoril v rokoch 2002-2006 59/2002, 36/2003, 17/2004, 26/2005, 21/2006. V porovnaní s bratislavským priemerom na 1000 obyvateľov pohybujúcim sa medzi -2,4 – 1,5/1000 obyvateľov sú to hodnoty vysoko nadpriemerné. Z pohľadu sťahovania zahraničných obyvateľov je situácia za rok 2006 neutrálna – jeden prisťahovaný a jeden vystáhný/ prírastok 0. **Celkový prírastok** obyvateľstva MČ Devín tak činil za sledovaných päť rokov: 55/2002, 26/2003, 15/2004, 23/2005, 29/2006.

K 31.12.2006 žilo v Devíne 153 obyvateľov v predproduktívnom veku (0-14), 290 žien v produktívnom veku (15-54), 355 mužov v produktívnom veku (15-59) a 236 obyvateľov v poproduktívnom veku (55+ Ž, 60+ M), **Index starnutia** obyvateľstva MČ (pomer obyvateľov poproduktívnom veku/obyvateľov v predproduktívnom veku) bol 1,542, čo je negatívny trend. Zároveň ide v porovnaní s priemernými hodnotami piatich bratislavských obvodov za druhé „najlepšie“ číslo (BAI- 2,76, BAI-2,07, BAI-2,28, BAI-1,60, BAI-1,32.) Index je priaznivejší i vzhľadom na celkový bratislavský priemer – 1,865.

Podľa sčítania obyvateľstva, domov a bytov z roku 2001 sa hlásilo 91,97% obyvateľov MČ Devín k slovenskej **národnosti**, 1,47% k maďarskej, 0,11% k ukrajinskej, 2,49% k českej, 0,11% k moravskej a 0,34% k nemeckej národnosti. V porovnaní s bratislavským priemerom zo SODB z 2001 ide o údaje porovnateľné resp. s malými odchýlkami

Podľa náboženského **vyznania** sa hlásilo 55,20% k rímsko-katolíckemu vyznaniu, 3,17% k evanjelickému, 0,34% k pravoslávnomu, 0,11% k Čs. Husitskému, 29,64% bolo bez vyznania a u 10,75% nebolo vyznanie zistené. V porovnaní s bratislavským priemerom zo SODB z roku 2001 ide o údaje porovnateľné resp. s malými odchýlkami.

Stav bytov v MČ Devín sa v rokoch 2002-2006 postupne zvyšoval. Podľa štatistickej ročenky hlavného mesta Bratislava za rok 2007 bol počet bytových jednotiek nasledovný: 384/2002, 402/2004, 410/2004, 416/2005, 433/2006.

EKONOMIKA DEVÍNA

Ekonomická situácia mestskej časti Devín

MČ Devín sa nachádza v zložitej ekonomickej situácii, ktorá ovplyvňuje, resp. limituje zásadným spôsobom jej ďalšie rozvojové možnosti. Devín je od apríla 2005 v nútenej správe a celá výdavková časť rozpočtu MČ je pod drobnohľadom MF SR s tým, že výdavky môžu smerovať iba do nevyhnutných položiek, zabezpečujúcich vitálne funkcie obce. Inštitút nútej správy zároveň diskvalifikuje MČ z hľadiska oprávnenosti žiadateľov o finančnú podporu z národných a európskych fondov. To znamená, že Devín ako MČ nemá v rámci realizácie Národného strategického referenčného rámca v rokoch 2007 – 2013 nárok na finančné prostriedky z grantových schém podporujúcich verejný sektor v SR. Rovnako je vylúčený z možnosti žiadať a čerpať financie z ďalších podporných programov - napr. Nórskeho finančného mechanizmu, fondov EHS, Iniciatív spoločenstva, bilaterálnych programov, či grantových programov a dotácií ministerstiev SR.

Príčiny zložitej – z dlhodobého hľadiska takmer bezvýchodiskovej - finančnej situácie siahajú do roku 1996, keď sa okolo vtedajšieho starostu Devína vytvorila skupina ľudí, ktorá chcela pod hlavičkou mestskej časti vyvíjať realitnú a developerskú činnosť. Cieľom bolo postupné skupovanie pozemkov, zadávanie architektonických štúdií s následnou výstavbou rodinných domov a konečným predajom za účelom vytvorenia zisku. Išlo o celkovo asi miliardovú investíciu, ktorá

bola za danej situácie (časť pozemkov bola ornou pôdou a kapacity manažujúce tento projekt boli nedostatočné) vopred odsúdená na neúspech. Keďže na takéto projekty s neúnosným stupňom rizika nebola MČ schopná presvedčiť žiadnu banku k získaniu úveru, bola ako metóda získavania finančných zdrojov zvolená forma vystavovania zmeniek (dlžobných úpisov).

Prvá zmenka bola vystavená vo výške 1 mil. Sk, posledná vo výške 183 mil. Sk. Celkovo bolo v priebehu rokov 1997 až 2000 vystavených 23 zmeniek na sumu 735 mil. Sk. Zadĺženie vznikalo jednoduchou formou: každá nasledujúca zmenka, ktorá bola spravidla vyššia ako predchádzajúca, splatila predchádzajúcu. Rozdiel peňazí bol použitý nasledovne: časť - cca 20 – 30 % tvorili úroky, pričom išlo vždy o krátkodobé zmenky s vysokou úrokovou sadzbou, ďalšie časti peňazí sa použili na nákup pozemkov, na projekty, na výstavbu rodinných domov, ktoré sa nikdy nedostavali a išlo o vopred stratenú investíciu a časť išla na režie, ktoré boli neobyčajne vysoké. Transfery sa robili cez novovytvorenú spoločnosť Devín Holding, a. s., kde boli z prijatých peňazí platení zamestnanci, právnici, poradcovia, životné poistky, nájom a rôzne iné náklady, pričom výsledky tejto práce boli spravidla bez prínosu. Dochádzalo k nekontrolovateľnému toku peňazí medzi mestskou časťou a touto spoločnosťou.

Išlo o zjavné tunelovanie len s tým rozdielom, že sa nevyťahovali finančné prostriedky zo zdravej a bohatej firmy, ale vyťahovali sa peniaze požičané za drahé úroky, teda „tunelovalo sa na sekeru“. V zaokrúhlených číslach išli požičané peniaze z rokov 1997 až 2002 na nasledovné účely: na úroky (60 mil. Sk), na výkupy pozemkov (130 mil. Sk), na stavebné práce (18 mil.), na projektové práce (13 mil. Sk) a na spotrebu v Devín Holdingu (56 mil. Sk). Pri tom často krát boli pozemky kupované za nereálne vysoké ceny a časť z nich bola aj obrom predaná za ceny nižšie. Stavebné práce boli realizované bez výberových konaní za neúmerne ceny. Požičané peniaze boli často vinkulované na bankovú úložku s trikrát nižším úrokom, než za ktorý boli tie isté peniaze požičané. Peniaze boli zinkasované aj od budúcich majiteľov domov, ktorí svoje domy ani peniaze doteraz nevideli.

S draho získanými peniazmi sa nakladalo nezmyselne a nehospodárne, pričom značnú časť zodpovednosti nesú aj veritelia, ktorí ľahkovážne mestskej časti peniaze požičali. Išlo o zjavne nereálne projekty, hoci mestská časť ako partner mohla na prvý pohľad pôsobiť seriózne. Veritelia však neanalyzovali projekty mestskej časti, na ktoré mali byť požičané peniaze použité. Nepreverili si skutočnú bonitu dlžníka a rizikovosť pôžičky, pričom boli asi motivovaní neúmerne vysokým zúročením svojich pôžičiek. Tým, že prvé zmenky boli uhrádzané nasledujúcimi došlo k tomu, že sa dospelo k astronomickým dlžným čiastkam.

Týmto spôsobom – akýmsi zmenkovým kolotočom - sa na jednej strane podarilo kúpiť cca 241.000 m² pozemkov, na druhej strane viedol tento spôsob k čoraz väčšiemu zadlžovaniu sa, až nakoniec dospel k situácii, že k roku 2001 už zostali neuhradené zmenky, pôžičky a úvery vo výške 282 mil. Sk istiny. Postupne prichádzali na list vlastníctva mestskej časti Devín exekučné tituly, došlo k zapisovaniu t'árch a blokácií, a to v takej miere, že s danými pozemkami už nebolo možné nakladať.

V roku 2003 – teda po ukončení „investičnej činnosti“ a likvidácii spoločnosti Devín-Holding a.s. - boli najväčšími zmenkovými veriteľmi Slovenská sporiteľňa (183 mil. Sk), Doprastav (40 mil. Sk), SOZPS (odborní) (28,5 mil. Sk), Brno Trust (10,35 mil. Sk) a Asset (10 mil. Sk). Aj keď v tej dobe existovala reálna možnosť vyhnúť sa exekúciám a následnej nútenej správe a to dohodou, na základe ktorej by sa Devín zaviazal k vráteniu istiny s podmienkou, že sa veritelia vzdajú nárokov na úroky (majetok na krytie istín bol pri cene pozemkov v tom čase dostatočný), nestalo sa tak. Za cenu straty celého majetku sa mohol Devín pri úspešných vyjednávaniach zbaviť všetkých dlhov. Stav v roku 2003 bol taký, že úroky z nesplatených dlhov Devína generovali každé 4 roky zhruba 100 % hodnoty istiny. Tým, že sa v roku 2003 neprijalo zásadné sanačné rozhodnutie, zvýšil sa dlh do roku 2006 o ďalších cca 250 mil. Sk.

Dostupné podklady za roky 2006-2008 poskytnuté mestskou časťou nedávajú možnosť zistiť reálny stav záväzkov MČ. Podľa „Programu konsolidácie rozpočtového hospodárenia MČ Devín“, predneseného na MMZ 20. 4. 2007 bol núteným správcom vyčíslený súpis záväzkov k 31. 10. 2006 nasledovný: istina 135 mil. Sk, úroky 457 mil. Sk, zadlženosť 592 mil. Sk. Hodnoty záväzkov boli podľa predkladateľa Programu uvedené bez odvolania sa na relevantné podklady a chýbali odsúhlasenia záväzkov veriteľmi.

Sumarizácia vlastného a zvereného majetku MČ neprevyšovala 50 mil. Sk, pričom vlastný majetok bol iba 0,5 mil. Sk. Vlastná analýza (MČ) a kontrola údajov vyčíslala súpis záväzkov MČ k 31. 12. 2006 nasledovne: istina 311 mil., úroky 176,5 mil., zadlženosť 487,6 mil. Sk. Uvedený materiál nevypovedá, či sú zostatky zistené vlastnou analýzou veriteľmi odsúhlasené, alebo neodsúhlasené. Materiál vyčísluje ročný nárast príslušenstva (úrokov) pri dokladovaných zmluvných úrokoch na 23 mil. Sk. Záverom konštatuje, že pri priemernom ročnom rozpočte oscilujúcom okolo 7 mil. Sk je MČ schopná splácať ročne 100 tis. Sk a „ani najúspornejšími opatreniami nemá možnosť vykryť svoj dlh“. Program navrhuje rad opatrení (právnú analýzu vzniknutého stavu Ministerstvom financií, overenie zákonnosti zadlžovania, právoplatnosti vystavovania a prevodu zmienok, právoplatnosti uzavretých zmlúv a pod), z ktorých nie sú podľa nášho názoru viaceré relevantné. Uvalením exekučných titulov na celý majetok MČ bol dávno existujúci stav správoplatnený. Navyše Uznesenie MČ Devín nemôže zaväzovať Ministerstvo financií k aktivitám a činnostiam mimo jeho právomocí a funkcií daných zákonom.

Ďalší materiál „Záverečný účet MČ Bratislava Devín“ eviduje k 1. 1. 2007 (ergo 31. 12. 2006) v bilancii aktív a pasív na strane pasív dlhodobé záväzky v hodnote 474 mil. Sk a krátkodobé

záväzky v hodnote 18 mil. Sk. Nevieme, či je 18 mil. Sk súčasťou zmenkového dlhu (istiny či príslušenstva) a vo výdavkoch pritom nefiguruje ani splátka istiny, ani splátka úroku.

Interný materiál MČ z roku 2008 (?) označený ako 012008 celý stav ešte viac zneprehľadňuje. Figuruje v ňom výška istiny 138 mil. Sk, úroky 384 mil. Sk, ostatné náklady 6 (?) mil. Sk, spolu 538 mil. Sk.

Schválený rozpočet MČ na rok 2008 eviduje pod analytickým účtom 111003 01 transfer z magistrátu HMSR na oddĺženie sumu 20 mil. SK, ktorý má byť podľa vyjadrenia vedenia MČ použitý na oddĺženie veriteľov označovaných vo viacerých materiáloch ako Bonus Veritelia (budúci majitelia rodinných domov, platiacich zálohy na nepostavené domy). Už spomenutý „Program konsolidácie rozpočtového hospodárenia MČ však zároveň v bode 4. konštatuje, že „MČ Devín považuje všetkých svojich veriteľov z hľadiska poradia oddľžovania za rovnocenných“.

Z uvedeného vyplývajú dve zásadné zistenia:

1. **MČ Devín je v kritickej finančnej situácii** - s dlhmi, ktoré nie je schopná splatiť žiadnym spôsobom z vlastných daňových či nedaňových príjmov ani v krátkodobom, ani dlhodobom horizonte. Výška odhadovaných úrokov má v súčasnosti ročne hodnotu približne dvojnásobku celého príjmu ročného rozpočtu MČ.
2. **Výška dlhu nie je presne vyčíslená** – osciluje medzi 474 až 592 miliónmi Sk a nie je odsúhlasená veriteľmi. Od roku 2003 neexistujú presné analýzy dlhu na základe daňových dokladov či inej relevantnej dokumentácie.

Platný Zákon 583/2004 o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy s možnosťou neustáleho narastania dlhu v samospráve s nútenou správou nepočíta. Ustanovenia zákona určujú, kedy obec zavádza ozdravný režim a kedy žiada MF o zavedenie nútenej správy, resp. čo má obec činiť v prípade, že plnením ozdravného režimu dosiahla zlepšenie výsledkov hospodárenia a zníženie celkových záväzkov (par. 19/8). Hovorí, že po zavedení nútenej správy je nútený správca povinný zistiť stav hospodárenia obce, pričom obec je povinná umožniť mu nahliadať do všetkých účtovných a iných dokladov potrebných na účely zistenia stavu hospodárenia obce. Na základe zistených skutočností je oprávnený požadovať od orgánov obce prijatie programu na konsolidáciu hospodárenia obce, vrátane organizačných a personálnych opatrení. Hoci obec prijala program na konsolidáciu hospodárenia obce, ten jej problémy nerieši. Ohľadom doby trvania nútenej správy zákon neurčuje, dokedy môže nútená správa trvať, ale konštatuje, že ak sa nútená správa neskončí v príslušnom rozpočtovom roku, obec je povinná do 31. decembra bežného roka zostaviť a schváliť krízový rozpočet aj na nasledujúci rozpočtový rok. Dodáva, že Ministerstvo financií môže rozhodnúť o zrušení nútenej správy na základe návrhu núteného správcu, žiadosti obce, alebo ak zistí, že pominuli dôvody na jej trvanie.

Návrh novely tohto zákona, ktorá by mala byť v platnosti od 1. 1. 2009 istým spôsobom reflektuje nevyhnutnosť tlaku na samosprávy v zmysle časovej ohraničenosti nútenej správy (maximálne 36 mesiacov), ktorá by nútila samosprávy k riešeniu záväzkov a lepšiemu hospodáreniu. Nevieme ale o tom, že by počítala so situáciou aká je v Devíne, kde neexistuje majetok, ktorým by existujúce záväzky po uplynutí navrhovanej doby bolo možné kryť. Platný zákon totiž požaduje uvalenie nútenej správy na samosprávu, ak celková výška jej záväzkov po lehote splatnosti presiahne 15% skutočných bežných príjmov obce predchádzajúceho rozpočtového roka a ak neuhradila niektorý uznaný záväzok do 60 dní odo dňa jeho splat-

nosti - nie až v situácii, keď obec nevlastní nič okrem dlhu vo výške 25-30 násobku jej rozpočtových príjmov, ktorý ročne stúpa v násobkoch tohto príjmu!

Na základe vypovedaného a na základe legislatívnych rámcov možno konštatovať, že zo súčasnej situácie neexistuje bezbolestné a priamočiare východisko,⁵

Podnikateľské subjekty v Devíne

V Devíne je aktívnych viacero podnikateľských subjektov, ktorých časť sme popísali v rámci kapitoly Cestovný ruch. Okrem kameňolomu Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p., OZ Bratislava - Závod Dunaj, nie je na území MČ väčší výrobný podnik, ktorý by zásadným spôsobom ovplyvňoval život rezidentov a návštevníkov (z hľadiska zabezpečenia zamestnanosti či iných dopadov). Spomedzi ďalších firiem treba spomenúť stavebné spoločnosti, polygrafické spoločnosti, softwarové spoločnosti, zo služieb autoopravovne, pohostinské služby, umelecko-agentúrne služby, reklamné a propagačné služby a ďalšie. Kompletný zoznam podnikateľských subjektov registrovaných v MČ Devín prinášame v nasledovnej tabuľke, ktorá kombinuje predmet činnosti a právnu formu podnikania.

⁵ Možné scenáre ďalšieho vývoja sú spracované v koncepcnej časti.

Všetky ekonomické subjekty		Analýzy - RES ŠÚ SR (počet)		Výber vykonaný: 12.11.2008 18:33		Výber za mestskú časť Bratislava - Devín													
		Počet záznamov: 260 (260)		SKEC (činnosť) - A-U															
		Poľnoh. lešnictvo a ryb.	Prímysel a výroba	Stavebníctvo	Veľkoobchod a maloobchod	Doprava a skladovanie	Ubytov a strav. služby	Informácie a komunikácie	Financie a poisťov. činn.	Nehnuteľnosti	Odb. ved. a tech. činn.	Admin. a podpor. služby	Verejná spr., obrana	Vzdelávanie	Zdravotníctvo a soc. pom.	Umenie, zábava a rek.	Ostatná činnosť	SUMAX	
FORMA (právna forma)																			
	Podnikateľ-fyzická osoba-	101	2	13	8	53	3	14	8	1	3	17	4	0	5	1	1	3	136
	Samostatne hospodáriaci r	103	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	Slobodné povolanie-fyzick	105	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2
	Podnikateľ-fyzická osoba-	107	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	Podnikateľ-fyzická osoba-	109	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
	Verejná obchodná spoločno	111	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	Spoločnosť s ručením obme	112	0	6	4	25	1	3	9	0	4	15	5	0	1	2	2	1	78
	Nadácia	117	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	3
	Nezisková organizácia pos	119	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2
	Akciová spoločnosť	121	0	0	0	3	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	5
	Spoločenstvá vlastníkov p	271	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	3
	Združenie (zväz, spolok,	701	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	16	22
	Cirkevná organizácia	721	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	Organizačná jednotka zdru	731	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	Obec (obecný úrad), mesto	801	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	SUMA "Y"		4	19	12	83	5	17	17	2	10	36	9	1	8	6	10	21	260

Fyzické osoby		Poľnoh. lesníctvo a ryb.	Priemysel ná výroba	Stavební ctvo	Veľkoobch od a malobchod skladovanie	Doprava a skladovanie	Ubytov a strav. služby	Informácie a komunikáci e	Financie a poisťov. činn.	Nehnuteľ nosti	Odb. ved. a tech. činn.	Admin. a podpor. služby	Verejná spr., obrana	Vzdelávan ie	Zdravotníct vo a soc. pom.	Umenie zábava a rek.	Ostatné činnosti	SUMAX
Podnikateľ-fyzická osoba-	101	2	13	8	53	3	14	8	1	3	17	4	0	5	1	1	3	136
Samostatne hospodáriaci r	103	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Slobodné povolanie-fyzick	105	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2
Podnikateľ-fyzická osoba-	107	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Podnikateľ-fyzická osoba-	109	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
SUMA "Y"		4	13	8	55	3	14	8	2	3	19	4	0	5	1	1	3	143

Právnické osoby		Poľnoh. lesníctvo a ryb.	Priemysel ná výroba	Stavební ctvo	Veľkoobch od a malobchod skladovanie	Doprava a skladovanie	Ubytov a strav. služby	Informácie a komunikáci e	Financie a poisťov. činn.	Nehnuteľ nosti	Odb. ved. a tech. činn.	Admin. a podpor. služby	Verejná spr., obrana	Vzdelávan ie	Zdravotníct vo a soc. pom.	Umenie zábava a rek.	Ostatné činnosti	SUMAX
Verejná obchodná spoločno	111	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Spoločnosť s ručením obme	112	0	6	4	25	1	3	9	0	4	15	5	0	1	2	2	1	78
Akciová spoločnosť	121	0	0	0	3	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	5
SUMA "Y"		0	6	4	28	2	3	9	0	4	17	5	0	1	2	2	1	84

Ostatné subjekty		Poľnoh. lesníctvo a ryb.	Priemysel ná výroba	Stavební ctvo	Veľkoobch od a malobchod skladovanie	Doprava a skladovanie	Ubytov a strav. služby	Informácie a komunikáci e	Financie a poisťov. činn.	Nehnuteľ nosti	Odb. ved. a tech. činn.	Admin. a podpor. služby	Verejná spr., obrana	Vzdelávan ie	Zdravotníct vo a soc. pom.	Umenie zábava a rek.	Ostatné činnosti	SUMAX
Nadácia	117	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	3
Nezisková organizácia pos	119	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2
Spoločenstvo vlastníkov p	271	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	3
Združenie (zväz, spolok,	701	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	16	22
Cirkevná organizácia	721	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Organizačná jednotka zdru	731	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Obec (obecný úrad), mesto	801	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
SUMA "Y"		0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	1	2	3	7	17	33

Druh vlastníctva		Poľnoh. leštenstvo a ryb.	Prímysel ná výroba	Stavební ctvo	Veľkoobch od a malobobho d	Doprava a skladovanie	Ubytov a strav. služby	Informácie a komunikáci e	Financie a poist'ov. činn.	Nehnuteľ nosti	Odb. ved. a tech. činn.	Admin. a podpor. služby	Verejná spr., obrana	Vzdelávaní e	Zdravotníct vo a soc. pom.	Umenie zabava a rek.	Ostatná činnosť	SUMAX
Súkromné tuzemské	2	4	18	11	75	5	16	15	2	9	34	9	0	7	3	3	4	215
Obecné	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Združ. poľ.strany a cirkví	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	7	17	27
Zahraničné	7	0	0	0	3	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	6
Medzin. s prev. súkr. sek.	8	0	1	1	5	0	0	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	11
SUMA "Y"		4	19	12	83	5	17	17	2	10	36	9	1	8	6	10	21	260

Druh vlastníctva Právnické osoby		Poľnoh. leštenstvo a ryb.	Prímysel ná výroba	Stavební ctvo	Veľkoobch od a malobobho d	Doprava a skladovanie	Ubytov a strav. služby	Informácie a komunikáci e	Financie a poist'ov. činn.	Nehnuteľ nosti	Odb. ved. a tech. činn.	Admin. a podpor. služby	Verejná spr., obrana	Vzdelávaní e	Zdravotníct vo a soc. pom.	Umenie zabava a rek.	Ostatná činnosť	SUMAX
Súkromné tuzemské	2	0	5	3	20	2	2	7	0	3	15	5	0	0	2	2	1	67
Zahraničné	7	0	0	0	3	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	6
Medzin. s prev. súkr. sek.	8	0	1	1	5	0	0	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	11
SUMA "Y"		0	6	4	28	2	3	9	0	4	17	5	0	1	2	2	1	84

Kateg. pracovníkov Právnické osoby		Poľnoh. leštenstvo a ryb.	Prímysel ná výroba	Stavební ctvo	Veľkoobch od a malobobho d	Doprava a skladovanie	Ubytov a strav. služby	Informácie a komunikáci e	Financie a poist'ov. činn.	Nehnuteľ nosti	Odb. ved. a tech. činn.	Admin. a podpor. služby	Verejná spr., obrana	Vzdelávaní e	Zdravotníct vo a soc. pom.	Umenie zabava a rek.	Ostatná činnosť	SUMAX
nezistené	0	0	0	1	7	1	2	5	0	1	7	1	0	0	0	0	1	26
0 zamestnancov	1	0	1	0	7	1	0	1	0	2	5	2	0	0	0	1	0	20
1 zamestnanec	2	0	0	0	4	0	0	1	0	1	1	0	0	0	1	0	0	8
2 zamestnanci	3	0	1	1	3	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	7
3 - 4 zamestnanci	4	0	1	0	3	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	8
5 - 9 zamestnancov	5	0	2	1	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	7
10 - 19 zamestnancov	6	0	0	1	2	0	0	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0	7
50 - 99 zamestnancov	12	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
SUMA "Y"		0	6	4	28	2	3	9	0	4	17	5	0	1	2	2	1	84

CESTOVNÝ RUCH V DEVÍNE

Devín možno charakterizovať ako obľúbenú rekreačnú a relaxačnú prímestskú zónu s bohatým no nerozvinutým historickým a prírodným potenciálom. Nakoľko je preň príznačná jednodňová / niekoľkohodinová návštevnosť Bratislavčanov resp. návštevníkov Bratislavy, možno Devín považovať momentálne skôr za subdestináciu Bratislavy, resp. za mikrodestináciu so zatiaľ nerozvinutou reťazou služieb, ktorá by jej umožňovala samostatne sa pozicionovať v rámci domáceho (i zahraničného) CR.

Hlavnou turistickou atrakciou Devína je hradná skala a hrad, ktorý je od roku 1965 v správe Mestského múzea v Bratislave. Devínsky hrad patrí s Nitrianskym a Bratislavským hradom k najstarším historicky doloženým hradom na Slovensku. Pod názvom Dowina sa spomína vo Fuldských análoch roku 864. Od praveku osídlené miesto bolo súčasťou hraničného obranného systému Limes Romanus, dôležitou veľkomoravskou obrannou pevnosťou a Rastislavovým kniežacím hradiskom. V 13. storočí postavili stredný a horný hrad, ďalšie úpravy vykonali v druhej polovici 16. storočia, v roku 1809 hrad zničili napoleonské vojská. Od 30-tych rokov 20. storočia sa tu realizuje archeologický výskum, v jednotlivých častiach hradu sú vyznačené pôdorysy objavených stavieb. V suteréne stredného hradu je výstavná miestnosť, súčasťou horného hradu sú čiastočne upravené jaskyne. Ako spomienka na historický výlet slovenskej mládeže na Devín, ktorú organizoval Ľudovít Štúr, je tu umiestnená pamätná tabuľa. V roku 1961 bol vyhlásený za Národnú kultúrnu pamiatku. V jaskyni horného hradu je inštalovaná stála expozícia pod názvom Stavebný vývoj hradu Devín. Prostredníctvom archeologických nálezov doplnených o historické skutočnosti sú tu prezentované jednotlivé fázy budovania hradu.

Medzi priestorovými a prírodnými pamiatkami dominuje z hľadiska návštevnosti pešia promenáda na Slovanskom nábreží, sútok Dunaja a Moravy, „začiatok“ Moravskej cyklistickej cesty s náučným chodníkom Nivou Moravy a v letných mesiacoch masív Devínskej Kobyly so značenými turistickými trasami a náučným chodníkom NPR Devínska Kobyla.

Od roku 2006 združenie BicyBa prevádzkuje na Slovanskom nábreží turistický infostánok s požičovňou bicyklov **Na bicykli k Morave**. Sezónne prevádzkovaný infostánok poskytuje informácie o lokálnej turistickej infraštruktúre a možnostiach pre aktívne trávenie voľného času v prírodne alebo v kultúrne zaujímavých lokalitách širšieho regiónu. Voľne k odberu sú informačné materiály, na predaj brožúry, mapy a sprievodcovia.

Devín ponúka možnosť cyklistiky, pešej turistiky, korčuľovania, donedávna jazdy na koňoch a účasť na časovo limitovaných športových, kultúrnych a spoločenských akciách obce. Sútok Moravy a Dunaja je aj cieľovým miestom sezónnych exkurzií na kanoe (splavy Moravy), ktoré zabezpečuje SOS/Birdlife Slovensko. ■

V oblasti ubytovacích služieb ponúka pobyt v dvoch ubytovacích zariadeniach: v **Hoteli Hradná brána**, ktorý sa nachádza priamo pred vstupom do areálu hradu. Hotel sa inzeruje ako zariadenie zabezpečujúce ubytovanie a stravovanie s prihliadnutím na historický charakter ako aj tradičnú lokálnu kuchyňu. Špeciálnou ponukou hotela sú svadby, osobné a firemné výročia organizované v dramaturgii hotela podľa požiadaviek zákazníka. Pri prezentácii spoločností ako aj ich produktov zabezpečuje hotel komplexné služby a servis. Kongresová sála hotela a ďalšie miestnosti sa dajú použiť na konferenčné a vzdelávacie účely. Ubytovanie v dvoj lôžkových izbách a apartmáne je vyššej cenovej kategórie od 162 -258 EUR/osoba/noc. Hotel má dva salóniky Rastislav – kapacita 20 osôb, Pribina – kapacita 22 osôb a kongresovú sálu s kapacitou 150 osôb /cena prenájmov priestorov do 6hod/132 EUR-

331 EUR. Reštaurácia hotela je otvorená denne od 10.00-24.00, kaviareň Siva od 7.00-24.00, Lobby Bar v tom istom čase. Biznis Centrum hotela ponúka rezerváciu leteniek, poskytovanie informácií o kultúrnych a športových podujatiach, rezerváciu vstupeniek, sprievodcovské a tlmočnické služby, kancelárske a administratívne služby a baby-sitting. V relaxačnom centre je k dispozícii vírivá vaňa, fínska sauna, infra kabína a oddychová zóna s lehátkami a rôzne druhy masáží. Kapacita hotela je 11 dvojlôžkových izieb + apartmán.

Ďalšie ubytovacie zariadenie **Penzión u Srnčíka** sa nachádza na začiatku pešej promenády na Slovanskom nábreží pri vyústení Hutníckej ulice. Poskytuje ubytovacie a reštauračné služby za prijateľné ceny, usporiadanie rôznych spoločenských podujatí, firemných akcií, školení a menších konferencií. Kapacita penziónu je 10 osôb, v štyroch 2-lôžkových, jednej jednolôžkovej izbe s jedným prístelkom v cenách od 20-27 EUR/osoba/noc. Všetky izby sú štandardne vybavené kúpeľňou so sprchovacím kútom, káblovou televíziou a možnosťou bezplatného využitia WIFI. Nestrážené parkovisko je pred budovou penziónu, pod oknami. Priamo v penzióne sa nachádza reštaurácia s detským kútikom, pozostávajúca z dvoch častí, z ktorých predná má kapacitu 32 miest, zadná - nefajčiarska – 40 miest. Salónik na poschodí penziónu má kapacitu 18 miest a je určený na usporiadanie školení, seminárov alebo firemných prezentácií. Má barový pult, flipchart, bezplatný prístup na wifi. Cena prenájmu je 100 EUR/deň. Symbolická kapacita 34 lôžok/deň/Devín zostáva nie plne využitá, čo je pri objeme do 400 000 návštevníkov/rok (zdroj REC) príkladom nevyužitia trhovej príležitosti.

Okrem spomenutých dvoch ubytovacích a stravovacích zariadení je v prevádzke v obci jedna reštaurácia nižšieho štandardu - **Bar u Kniežat'a Rastislava** nachádzajúca sa v objekte Kultúrneho domu na Rytierskej 2. K dispozícii je tu denné menu, výber jedál na objednávku. Bar je otvorený v utorok – nedeľu od 11-22.00. Kapacita reštaurácie je 60 miest, ďalej **Café Eden** - Cafetéria na Hradnej 5, ktorá je otvorená denne okrem utoroka od 15-22.00. Poskytuje občerstvenie, studené jedlá, zákusky a zmrzlinu v letných mesiacoch. Súčasťou je malá expozícia umenia umelcov žijúcich v Devíne. **Občerstvovanie stánky pri parkovisku** sú otvorené sezónne, ich úroveň je nízka, podľa informácie spracovateľa ÚPZ ide o čierne stavby.

Situácia v Devíne z hľadiska cestovného ruchu je v súčasnosti v mnohom paradoxná. Na Slovensku existuje len málo súmerateľných oblastí s tak výraznými historickými, prírodnými a krajinárskymi hodnotami ako Devín, čoho odrazom je pomerne vysoká obľúbenosť - obec navštívi ročne do 400 000 domácich a zahraničných návštevníkov, z toho cca 80.000 navštívi aj hrad. Na druhej strane obec ani jej obyvatelia nedokázali z tohto záujmu doteraz výraznejšie profitovať a vytvoriť ucelený produkt cestovného ruchu s kvalitným infraštruktúrnym zázemím, dobrými službami a cieľavedomým pozicionovaním sa na trhu cestovného ruchu.

Nejde samozrejme o špecifikum, Devín v malom odráža nekonceptnosť rozvoja CR v Slovenskej republike, v BSK i v Bratislave a kopíruje živelnosť „rozvoja“ tohto odvetvia v našich zemepisných šírkach. Dá sa povedať, že je priemetom tápania turistického priemyslu (silne ovplyvneného investičnými zámermi finančných skupín a investorov), ktorému chýba jasne formulovaná vízia (iná ako finančná) vychádzajúca z príležitostí priestoru. Rovnako mu ČAS-TO chýbajú stratégie postavené na udržateľnosti a rešpektovaní životného prostredia.

Treba konštatovať, že súčasný stav nie je prekvapujúci. Za roztrieštenosť a nekonceptnosť aktivít a krokov zúčastnených subjektov nemožno viniť len resp. práve poskytovateľov služieb, správcov atraktivít a obslužných činností. Ak neexistuje koncept rozvoja odvetvia na štátnej, regionálnej a lokálnej úrovni s formulovanými víziami, stratégiami a prioritami s odrazom v alternatívach financovania, nemožno sa čudovať, že na obecnej úrovni panuje živelnosť.

Môžeme len dúfať, že rodiace sa aktivity na regionálnej (BSK) a mestskej (BA) úrovni z posledného obdobia prinesú zmenu do rozvoja cestovného ruchu a pozitívne ovplyvnia rozvoj turizmu aj na obecnej úrovni.

BSK priniesol v poslednom období niekoľko koncepčných materiálov – plánovacích dokumentov, ktoré, veríme, nebudú mať len deklaratívnu podobu (nezostane iba pri rozsiahlych analýzach), ale nájdú odraz aj v konkrétnych samosprávnych miestnych a regionálnych politikách.

Už **Koncepcia rozvoja cestovného ruchu v BSK** z roku 2005 konštatovala, že je v záujme celého kraja, aby sa pozitívne rozvojové tendencie tohto odvetvia implementovali aj do širokého zázemia centrálného mesta. Jej cieľom bolo analyzovať predpoklady rozvojového potenciálu regiónu pre CR, vychádzajúc z už existujúcich dokumentov schválených na národnej a regionálnych úrovniach (JPD NUTS II – Bratislava Cieľ 2, Koncepcia územného rozvoja Slovenska, Rajonizácia CR v SR, Koncepcia rozvoja CR v Bratislave na roky 2005 – 06, Stratégia rozvoja BSK) a premietnuť ich do pripravovanej Stratégie rozvoja CR BSK. *Koncepcia* obsahuje 1. Stručnú charakteristiku turistickej návštevnosti Bratislavského samosprávneho kraja, 2. Zhodnotenie potenciálu Bratislavského samosprávneho kraja ako regiónu cestovného ruchu, 3. Analýzu silných, slabých stránok, príležitostí a ohrození, 4. Ciele rozvoja CR v Bratislavskom samosprávnom kraji a 5. Rozhodujúce investičné zámery z hľadiska potrieb rozvoja turizmu.

V dokumente sú implicitné i explicitné vyjadrenia, ktoré majú bezprostredný súvis s rozvojom MČ Devín. V nasledujúcej tabuľke predpokladaného vývoja pozície na trhu a konkurencieschopnosti sú súvislosti so sídlom Devín zvýraznené:

Význam	Strednodobý horizont	Medzinárodný
	Dlhodobý horizont	Medzinárodný
Subregión, špecifická lokalita	Strednodobý horizont	<ul style="list-style-type: none"> • malokarpatský subregión (vinárstvo) • Bratislava • Senec
	Dlhodobý horizont	<ul style="list-style-type: none"> • Dunajský pravobrežný pás
Druh turizmu	Príjazdový turizmus dlhodobo nad 50 % Silný aj domáci turizmus Prevažne pobytový turizmus krátkodobý v príjazdovom aj domacom turizme Dlhodobý pobytový turizmus len v letnom období pri vodných plochách Jednodenná návštevnosť – domáca i zahraničná Tranzit	
Formy turizmu	<ul style="list-style-type: none"> • Poznávací turizmus • Obchodný turizmus • Letný pobyt pri vode 	
Hlavné produkty	<ul style="list-style-type: none"> • Poznávanie miestnych tradícií (vinohradníctvo a vinárstvo, výroba majoliky) • Poznávanie kultúrneho dedičstva, vrátane návštevy 	

	múzeí a prehliadky miest, <ul style="list-style-type: none"> • Organizovanie a návšteva kultúrnych podujatí (možnosti medzinárodnej úrovne) • Organizovanie a návšteva športových podujatí (vrátane rôznych medzinárodných turnajov), • Návšteva veľtržných, náboženských a spoločenských podujatí • Pracovné (služobné) cesty, konferencie • Sústreďenie: Bratislava, Svätý Jur, Pezinok, Borinka, Modra, Častá, Marianka • Letná rekreácia pri vode, vodné športy, • Sústreďenie: Senec, Bratislava Zlaté Piesky, Draždiak 	
Doplňkové produkty	<ul style="list-style-type: none"> • Cykloturistika, regiónom vedie časť Medzinárodnej dunajskej cyklistickej cesty vedúcej z Passau, Rakúsko, cez Berg popri Dunaji po Štúrovo na území SR. Časť Moravskej cyklistickej cesty • Vodáctvo po Dunaji a Malom Dunaji, záver rieky Moravy • Športové aktivity – tenis a golf, Stupava, Bernolákovo 	
Hlavný trh	Bratislava: Nemecko, Rakúsko, Česká republika, Poľsko, domáce obyvateľstvo Ostatné územie regiónu: domáce obyvateľstvo, ČR, Maďarsko, Poľsko, Rakúsko	
Doplňkové trhy	Taliansko, Veľká Británia, štáty Benelux, Rusko, USA, ázijský trh	
Segmenty trhu	Bratislava: <ul style="list-style-type: none"> • účastníci služobných ciest, jednotlivci alebo malé skupinky s turistickou motiváciou, stredná a vyššia stredná statusová trieda, stredný vek a seniori (skupiny) Ostatné územie regiónu: <ul style="list-style-type: none"> • rodiny s deťmi, alebo menšie skupiny mladších návštevníkov, nižšia stredná trieda 	
Priebeh sezónnosti	Bratislava: <ul style="list-style-type: none"> • celoročná návštevnosť s výraznejšou letnou sezónou Ostatné územie regiónu: <ul style="list-style-type: none"> • letná sezóna - júl, august, náboženské sviatky a prázdniny 	
Aktivity s najvyšším dlhodobým potenciálom	<ul style="list-style-type: none"> • Poznávanie kultúrneho dedičstva • Obchodný turizmus • Kongresový/konferenčný turizmus • Návšteva kultúrnych a športových podujatí • Pobyť/rekreácia pri vode • Vodné športy • Vodáctvo a vodná turistika • Cykloturistika 	
Pozícia na slovenskom trhu	Počet lôžok	10 863
	Podiel na lôžkovej kapacite SR (v %)	9,3
	Počet hostí celkom	576 924
	Podiel zahraničných hostí (v %)	53,5
	Podiel na počte hostí v SR celkom (v %)	18,2
	Podiel na počte zahraničných hostí v SR (v %)	25,2
	Počet prenocovaní celkom	1 189 810
	Podiel prenocovaní zahraničných hostí (v %)	55,7

	Podiel na počte prenocovaní v SR celkom (v %)	10,3
	Podiel na počte prenocovaní zahraničných hostí v SR (v%)	14,8
	Priemerný počet prenocovaní hostí celkom	2,1

Devín a jeho okolie figuruje aj v najvýznamnejších lokalitách definovaných v materiáli:
Najvýznamnejšie lokality:

- *Mestského typu:* **Bratislava**, Pezinok, Modra, Senec, Svätý Jur
- *Miesta s kultúrnymi pamiatkami:* **Bratislava, Devín**, Rusovce, Svätý Jur, Pezinok, Častá-Červený Kameň, Bernolákovo, Malacky
- *Miesta s kultúrno-spoločenskými akciami:* **Bratislava**, Pezinok, Modra, Senec, **Devín**, Rusovce, Stupava, Svätý Jur
- *Miesta s prírodnými pozoruhodnosťami:* **Devínska brána, tok Dunaja**
- *Rekreačné územia:* **Malé Karpaty**, Hrušovská vodná zdrž
- *Útvary cestovného ruchu:* Harmónia - Piesky, Senec – Slnčné jazerá, Čuňovo, Zlaté piesky, Draždiak, Železná Studnička - Kamzík
- ďalej v špecifických cieľoch rozvoja CR v BSK:
- *rozvoj kongresového a konferenčného turizmu so zámerom etablovania sa ako kongresového miesta stredoeurópskeho a európskeho významu*
- **využitie Dunaja a jeho zázemia**
- *dosiahnutie „produktového“ prepojenia Bratislavy a ostatnej časti regiónu, z čoho by profitoval tak turizmus v samotnej Bratislave ako aj v kraji*

v postavení a funkciách najvýznamnejších lokalít CR v BSK:

Pomoravie – pobytový turizmus len v obmedzenom rozsahu, ubytovacie zariadenia penziónového typu v intravilánoch obcí. Atraktívne pre plavby a splavy, cykloturistiku, pozorovanie vodného vtáctva, rybolov, jazdectvo a pikniky v príťažlivom prostredí.

i v rozhodujúcich investičných zámeroch z hľadiska potrieb rozvoja turizmu:

Verejný sektor

- **vybudovanie mosta cez rieku Moravu**
- **osobné prístavisko na Dunaji v Bratislave a v Devíne**
- prístav pre jachty a menšie motorové plavidlá – Čuňovo
- **prepojenie Dunajskej a Moravskej cyklocesty bez kolízie s motorizovanou dopravou**
- vybudovanie Malokarpatskej cyklocesty bez kolízie s dopravou s jej priamym napojením na medzinárodnú Dunajskú cyklotrasu
- **ukončenie rekonštrukcie hradu Devín**
- prečistenie prírodných jazier a bagrovísk využívaných, resp. potenciálne využiteľných pre cestovný ruch (Slnčné jazerá v Senci, Plavecký Štvrtok, Jakubov, Zlaté piesky)
- rekonštrukcia synagógy v Senci a zriadenie múzea židovskej kultúry
- rekonštrukcia kaštieľa v Stupave a príľahlého parku .

Materiál na záver konštatuje: Aby Bratislavský samosprávny kraj mohol fungovať ako jednotná, organizovaná a vzájomne previazaná turistická oblasť, je potrebné vytvoriť platformu, ktorá bude koordinovať rozvojové aktivity tejto oblasti. Je preto dôležité vypracovať detailnú stratégiu rozvoja cestovného ruchu BSK, ktorá bude obsahovať konkrétnu tvorbu produktov a ich lokalizáciu.

Spracovatelia ďalšieho materiálu BSK - **Stratégia rozvoja cestovného ruchu v BSK na roky 2007-2013** (zverejnený v máji 2008) si (ako prví) uvedomujú absolútnu kľúčovosť fenoménu manažmentu destinácie. Po rokoch provizórií, nekoncepčných plátaní dier a selektívnom financovaní infraštruktúrnych projektov s nevysvetliteľnou prioritizáciou poukazujú na to, že súčasná organizačná štruktúra inštitucionálneho zabezpečenia CR v BSK neplní požiadavku koordinovaného a zmysluplného prepojenia potreby destinačného a produktového manažmentu. Dôsledkom je:

- **nedostatočne rozvinutý produkt**
- **nedostatočná propagácia** Slovenska a jednotlivých destinácií na zdrojových trhoch
- **nízka úroveň know-how** a nedostatočná podpora vzdelávania v oblasti CR
- **neexistencia horizontálnej aj vertikálnej siete orgánov** umožňujúcej efektívny manažment destinácie, rozvoj produktu a jeho marketing

Stratégia prináša predpoklady nového organizačného zabezpečenia rozvoja CR v BSK:

Je dôležité, aby bola zabezpečená vhodná vertikálna a horizontálna štruktúra organizácií a ich vzájomná komunikácia v rámci každej úrovne a zároveň aj medzi úrovňami.

Významným faktorom vhodnej organizácie CR je profesionalita, odbornosť a odpolitizovanie výkonných štruktúr, ktoré zodpovedajú za zverené financie a predkladajú aj merateľné výsledky.

Okrem spolupráce NTO (národnej turistickej organizácie), regionálnych a lokálnych DMO (organizácií destinačného manažmentu) navzájom je dôležité aj verejno-súkromné partnerstvo (PPP), ktoré umožňuje tvoriť, modifikovať a propagovať produkt, ktorý zodpovedá potrebám zákazníka, napr. aj prostredníctvom one-stop-shop.

Regionálne i lokálne DMO by zároveň mali byť schopné vytvárať vlastné zdroje príjmov formou podnikateľských aktivít. Základným predpokladom je však vytváranie konkurencieschopného produktu a organizácie CR v zmysle investícií do ľudských zdrojov a know how.

V CR je potrebné takisto klásť dôraz na trvalo udržateľný rozvoj, teda na princípy enviromentalistiky, preferovanie miestnych dodávateľov, fair trade a pod.

Stratégia uvádza konkrétne kroky potrebné ku kreovaniu destinačného manažmentu v BSK:

Krok 1: Vytvorenie Rady pre turizmus BSK, ktorá riadi proces rozvoja CR na území BSK

Krok 2: Vysvetlenie úlohy Rady a budúcej DMO, získanie všeobecnej verejnej a politickej podpory.

Krok 3: Rada vypracuje plán založenia DMO s jednotlivými krokmi, zodpovednosťami a harmonogramom.

Krok 4: Vytvorenie základného manuálu DMO, ktorý pomenuje hlavné činnosti, potrebné oddelenia a ich vzťahy, technické zabezpečenie a ľudské zdroje.

Krok 5: Oslovenie potenciálnych členov – podnikateľské subjekty k spolupráci na tvorbe DMO.

Krok 6: Vypracovanie štatútu a založenie DMO. Právna forma organizácie, podmienky členstva a povinnosti a kompetencie musia byť výsledkom konsenzu všetkých partnerov.

Krok 7: Technické zabezpečenie DMO. Zabezpečiť priestory, výpočtovú techniku, komunikačnú techniku. Treba rátať s vysokými komunikačnými nákladmi.

Krok 8: Získavanie ľudských zdrojov a začiatok práce DMO. Pre činnosť DMO bude kľúčová osobnosť lídra a prenosu know-how.

Krok 9: Určenie najbližších cieľov DMO, základnej krátkodobej stratégie a plánu aktivít, vrátane finančného plánu. Predpokladom bude rámcovo určiť rozpočet na prvé tri roky činnosti, čo predpokladá konsenzus aspoň niekoľkých zakladajúcich členov.

Krok 10: Položenie základov pre strategické plánovanie

Krok 11: Priebežné získavanie nových členov a budovanie partnerstiev v oblasti

produktu. Zlepšenie produktu a informovanosti zákazníka o ňom bude kľúčovým pre prácu DMO.

Krok 12: Vytvorenie internetového návštevníckeho portálu pre územie BSK by mohlo byť aktivitou, okolo ktorej vznikne DMO a ktorá najrýchlejšie povedie k rozvoju destináčného manažmentu.

Krok 13: Destination Management System. DMO na území BSK sa môže stať laboratóriom, kde sa overí fungovanie DMS v podmienkach slovenskej legislatívy. Know-how takto priebežne získané môže byť predmetom ďalšieho obchodovania voči ostatným DMO.

Stratégia konečne dostatočne nahlas hovorí, že v rámci rozvoja marketingu je podstatný najmä produkt. Turista hľadá zážitok a nie iba supraštruktúru a infraštruktúru. Z tohto pohľadu je dôležité vnímať produkty segmentované podľa druhu zážitku, a nie len územne.

V rámci strategických cieľov materiál prioritizuje 4 oblasti:

1. **vznik organizačných štruktúr** – vytvorenie jednej DMO, ktorá by združila mestá a privátny sektor na území BSK. V oblasti MICE (z anglického Meetings, Incentives, Conventions, Exhibitions) by bolo dôležité založenie Convention Bureau (CVB). Inštitúciou zodpovednou za prenos know how a podporu investícií by malo byť Regionálne rozvojové centrum CR.
2. **prenos know-how a rozvoj ľudských zdrojov** – dôležitým akceleratorom rozvoja je vstup know-how zo zahraničia a následná tvorba kvalitných ľudských zdrojov vzdelávaním a pobytmi v zahraničí.
3. **rozvoj produktu** - pre rozvoj produktu je podstatné, aby vznikali partnerstvá a koordinácia pri doručení ponuky zákazníkovi. Ponuka musí byť komplexná a nie individuálna. Samotná ponuka však musí obsahovať nové atraktivity, zážitkové a tematické parky, miesta pre aktívny relax, ktoré sa vymania z priemernosti. Produkt CR v BSK je potrebné zamerať aj na strednoprúdové podujatia nadregionálneho významu (podujatia zamerané na masu v okruhu 100 km) a „niche“ (štrbinové) podujatia európskeho významu zamerané na úzke cieľové skupiny.
4. **rozvoj marketingu** – z hľadiska súčasného stavu je podstatné, že CR v BSK trpí neexistenciou marketingu a komunikácie. Spontánna znalosť Bratislavy je v zahraničí nulová, podporená znalosť je veľmi nízka. V rámci domáceho CR je spontánna znalosť vysoká, avšak imidž nie je výlučne pozitívny.

Stratégia prináša rovnako ako *Koncepcia* potenciál BSK z hľadiska aktívneho CR a domáceho CR, rozpracované možné produktové línie pre hlavné segmenty návštevníkov z jednotlivých krajín, náčrt strategickej vízie pre jednotlivé produktové línie a návrh taktických úloh, opatrení a aktivít na dosiahnutie strategického cieľa:

Taktická úloha č.1: Riadenie a realizácia dlhodobej rozvojovej koncepcie cestovného ruchu BSK v zmysle koncepcného a plánovitého rozvoja CR v BSK.

Taktická úloha č. 2: Podpora slovenských a zahraničných investorov v cestovnom ruchu, podpora malých a stredných podnikateľov, ... prostredníctvom vybudovania a zabezpečenia činnosti Regionálneho rozvojového centra.

Taktická úloha č. 3: Príprava a rozvoj kvalifikovaných ľudských zdrojov v oblasti cestovného ruchu prostredníctvom rozšírenia a skvalitnenia celoživotného vzdelávania vrátane rozvoja vzdelávania zamestnancov a samosprávy.

Taktická úloha č. 4: Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry a supraštruktúry cestovného ruchu v BSK.

Taktická úloha č. 5: Podpora rozvoja existujúcich a rozvoj nových foriem a produktov cestovného ruchu v súlade s programom trvalo udržateľného rozvoja a ochranou životného prostredia.

Taktická úloha č. 6: Podpora rekonštrukcie kultúrno-historických pamiatok a obnova tradícií a remesiel na území BSK prostredníctvom získavania zdrojov na revitalizáciu kultúrnych pamiatok.

Taktická úloha č. 7: Podpora regiónov CR v BSK pri získavaní finančných prostriedkov zo zdrojov EÚ najmä aktívnym zapojením BSK do plnenia Operačného plánu Bratislavský kraj.

Taktická úloha č. 8: Kontinuálny marketingový výskum dopytu a ponuky cestovného ruchu v SR a na zahraničných konkurenčných trhoch a vyhodnocovanie spätnej väzby návštevníkov BSK.

Taktická úloha č. 9: Aplikácia informačných technológií v cestovnom ruchu, vybudovanie internetového portálu s dominantnou orientáciou na návštevníka regiónov BSK s cieľom funkčného dynamického interaktívneho prístupu.

Stratégia obsahuje napokon aj komunikačný plán a finančnú stratégiu.

Materiál s podobným názvom (no s neporovnateľne menším rozsahom a ambíciami) – **Návrh stratégie rozvoja CR HMSR Bratislavy na roky 2007-2010**, vznikol aj na pôde Magistrátu v roku 2006. V analytickej časti mapuje *Návrh* vývoj cestovného ruchu v Bratislave a trendy mestského turizmu v zahraničí, prináša SWOT analýzu a nasledovnú víziu:

Našou víziou je, že Bratislava bude v roku 2010 konkurencieschopnou destináciou, zaujímavým produktom v stredoeurópskom priestore s imidžom jedinečnosti založeným na relatívnej malosti a útulnosti a slogane „Bratislava – malé veľké mesto“.

V kapitole ciele hovorí:

Základným cieľom je dosiahnuť taký rozvoj cestovného ruchu, ktorý bude trvale prispievať k ekonomickému a sociálnemu rozvoju mesta. Merateľnými cieľmi do roku 2010 sú:

- udržanie trvalého rastu prenocovaní s minimálnym priemerným medziročným nárastom + 8 %
- zvýšenie priemerných výdavkov návštevníkov o 20 EUR na osobu a deň
- dosiahnutie priamych príjmov mesta z CR (daň z ubytovania) v roku 2010 vo výške 58 mil. Sk.

Medzi prioritné produkty bude podľa *Návrhu* patriť:

Poznávací cestovný ruch.

Bratislava bude prioritne prezentovaná ako „city break“ destinácia s výraznou orientáciou ponuky na :

- poznávanie histórie mesta
- návštevu kultúrnych, najmä hudobných podujatí
- gastronómiu a víno.

Kongresový cestovný ruch bude ďalším produktom ponuky mesta. Jeho rozvoj je limitovaný nedostatkom veľkokapacitných priestorov.

Veľtržné a výstavné podujatia

V Bratislave sa koná počas roka čoraz viac veľtrhov a výstav, ktoré majú nepochybne veľký dopad na návštevnosť mesta najmä v domácom cestovnom ruchu. Obchodné cesty budú významnou formou cestovného ruchu, ktorá sa však nedá ovplyvňovať v celom rozsahu.

Návrh popisuje ďalej prioritné zdrojové trhy, ponuku produktov pre voľný čas, komunikáciu a distribúciu a v rozsahu 18 riadkov si uvedomuje aj nevyhnutnosť manažmentu destinácie, z ktorých vyberáme:

*Predpokladom uskutočnenia zásadných zmien v riadení rozvoja cestovného ruchu je zriadenie profesionálnej marketingovej agentúry. Táto požiadavka vyplýva z osobitosti činností, vykonávaných na tomto úseku, ktoré sú orientované na návštevníkov (domácich i zahraničných), nie na občanov mesta. Ide o špecifické aktivity destinačného marketingu, ktoré s vysokou profesionalitou vykonávajú už desiatky rokov tzv. Tourist Boardy nielen na národnej úrovni, ale i v mestách. Z 99 členov medzinárodného združenia ECT (European Cities Tourism) len 5 miest vrátane Bratislavy nemá zriadenú takúto organizáciu; **z hlavných európskych miest je Bratislava jediná bez turistickej organizácie.***

V kapitole financovanie konštatuje: *Výdaje mesta na aktivity cestovného ruchu budú stanovené každý rok vo výške minimálne 20 % z ročných príjmov z miestnej dane z ubytovania.*

V Návrhu je zarážajúcich viacero konštatovaní, no medzi úplne nepochopiteľné patrí fakt, že *Návrh* nehovorí takmer nič o stratégiách, prioritách a aktivitách, ktorými chce dosiahnuť merateľné ciele. Rovnako šokujúca je skutočnosť, že mesto je „odhodlané“ vrátiť do sektoru cestovného ruchu „až“ 20% z ročných výnosov, ktoré mu odvádza len časť turistického priemyslu!

Návrh je podľa nášho názoru odrazom hazardu s odvetvím s obrovským potenciálom a flagrantným príkladom slabého plnenia si úloh vyplývajúcich zo zákona o obecnom zriadení a štatútu HMSR.

Zhrnutie⁶

Čo vyplýva z uvedeného pre MČ Devín, a de facto pre akúkoľvek MČ, či obec BSK, ktorá sa chce cieľavedome pozicionovať na domácom či zahraničnom trhu cestovného ruchu?

- doteraz neexistuje inštitucionálna opora ani na regionálnej ani na mestskej úrovni pre realizáciu takýchto cieľov
- doteraz neexistuje inštitucionálna opora ani na regionálnej ani na mestskej úrovni pre tvorbu produktov CR a rozvoj produktu/ov (product development)
- doteraz neexistuje inštitucionálna opora ani na regionálnej ani na mestskej úrovni pre marketing subdestinácií, lokalít a atraktivít
- existuje relatívne updatovaná báza informácií o požiadavkách a prianiach návštevníkoch Bratislavy (vo všetkých troch materiáloch + posledný prieskum IMP Consultingu na vzorke 831 respondentov dostupný na Magistráte HMSR)

OBČIANSKA VYBAVENOSŤ DEVÍNA

Občianska vybavenosť MČ Devín je výrazne poddimenzovaná.

Školskú infraštruktúru predstavuje iba materská škola nachádzajúca sa na Kremel'skej ulici a súkromná škola „Forel International School“, v ktorej sa vyučuje v anglickom jazyku v segmentoch materskej školy (3-5 rokov), prípravnej triedy (5-6 rokov), základnej školy (žiaci 1-4 ročníka) a osemročného gymnázia.

Kvôli finančnej náročnosti štúdia a výhradne cudzojazyčnej výučbe v horeuvedenej škole navštevuje väčšina školopovinných detí z Devína základné školy v Devínskej Novej Vsi, resp.

⁶ Predkladatelia PHSR vypracovali SWOT analýzu, zameranú na **potenciál** cestovného ruchu Devína.

v ďalších mestských častiach. Potreby vyššieho vzdelávania pokrýva dobrá sieť škôl v ostatných mestských častiach. Podobne je to aj so základným umeleckým školstvom. Najbližšie ZUŠ sú v Devínskej Novej Vsi a Karlovej Vsi.

V rámci zdravotnej infraštruktúry funguje v Devíne iba stomatologická ambulancia v priestoroch Kultúrneho domu. Iná zdravotná starostlivosť je k dispozícii v ambulanciách detských lekárov, všeobecných lekárov pre dospelých a ambulanciách odborných lekárov v Devínskej Novej Vsi, resp. v Poliklinike v Karlovej Vsi. Mestská časť Devín nemá lekárňu, rezidenti využívajú služby piatich lekární v Devínskej Novej Vsi a desiatich lekární v Karlovej Vsi.

Sociálnu infraštruktúru tvorí Klub dôchodcov Bohumila, ktorý sa nachádza na Brigádnickej ulici; sociálne služby, napríklad zásobovanie liekmi zabezpečuje geriatrická sestra.

Strediskami kultúry sú okrem hradu Devín a sezónnych expozícií Mestského múzea na hrade Devín (bližšie popísané v kapitole Historický vývoj Devína) aj priestory Kultúrneho domu, využívané najmä na podujatia MČ a akcie miestnych spolkov a občianskych združení. Rovnako sa tu nachádza miestna knižnica a kino. V MČ sa nachádzajú aj súkromné výstavné priestory - Galéria Devín na Brigádnickej ulici a výstavný priestor v Café Eden na Hradnej ulici. V areáli Starého kameňolomu je Geologické múzeum s expozíciou základných stavebných prvkov masívu Devínskej Kobyly, popisnými tabuľkami a dvoma informačnými panelmi o geologickom vývoji príslušného územia. V druhej časti múzea a čiastočne na Slovanskom nábreží sú artefakty sochárskeho sympózia Devín.

K **turistickej infraštruktúre** Devína patria informačné tabule na promenáde, náučné tabule náučných chodníkov Nivou Moravy, Bratislavské luhy a Devínska Kobyla. Po Devínskej Kobyle (ako k Devínskej Novej Vsi, tak ku Karlovej Vsi) vedú turistické trasy s viacerými výhľadmi a odpočívadlami. K cyklotrasám patria Moravská cyklistická cesta a Záhorská cyklo-magistrála; cyklistický chodník Devínom Bratislava je nedokončený (chýba prepojenie).

Medzi **zariadenia pre šport a infraštruktúru** patrí viacfunkčné ihrisko pri kostole na Štítovej a tenisové kurty; herné prvky sa nachádzajú aj pri fare za kostolom. Severne od parkoviska sa nachádza škarové ihrisko, pri bufetoch na nábreží sú inštalované herné prvky pre deti. V centre Devína sa nachádza bývalé futbalové ihrisko, na ktorom sa v súčasnosti plánuje nová zástavba (zmena funkčného využitia na bývanie). Plocha bývalého jazdeckého areálu je takisto určená na súkromnú výstavbu.

Z pohľadu **komerčnej vybavenosti** je situácia v MČ kritická – v obci je jediný obchod s potravinami (aj to kapacitou zodpovedajúci skôr „večierke“), reštaurácia U Srnčíka, Bar u Kniežaťa Rastislava, reštaurácia v Hoteli Hradná brána a niekoľko stánkov s občerstvením v blízkosti hradu (bližší popis pozri kapitolu Cestovný ruch). Na Kremel'skej ulici sa nachádza kaderníctvo, autoservis a na Hradnej ulici predajňa so second-hand textilným tovarom.

Väčšina obyvateľov Devína využíva služby a obchodné siete susediacich mestských častí, resp. veľkej Bratislavy. Kompletný zoznam všetkých podnikateľských subjektov registrovaných v Devíne je v prílohe PHSR.

OBČIANSKE ZDRUŽENIA A SPOLKY V DEVÍNE

V MČ Devín pôsobí viacero občianskych združení a spolkov. Medzi aktívne, ktoré organizujú pravidelné podujatia a ich činnosť rezonuje v povedomí miestnych obyvateľov patria najmä **OZ Za krajší Devín, Spolok priateľov staroslávneho Devína, Devínsky spolok vinárov a vinohradníkov a Športový klub Devín.**

OZ Za krajší Devín vzniklo v roku 2007 a v je zamerané na všestranný rozvoj a zveládanie Devína v prospech jeho obyvateľov a návštevníkov, podporu a organizovanie voľno-časových aktivít detí a mládeže, podporu záujmových združení v Devíne, pomoc a podporu sociálne slabších obyvateľov s dôrazom na rodiny s deťmi, dôchodcov a ľudí v ťažkých životných situáciách.

Medzi doplnkové aktivity OZ patrí spolupráca s MČ a MÚ pri kultúrno - spoločenských akciách a podujatiach, realizovaných MČ a MÚ Bratislava – Devín (hodoch, vinobraní, vianočných posedeniach dôchodcov, výletoch loďou pre jubilantov, akciách rodičov detí Devína – vianočnom programe, veľkonočných a jesenných tvorivých dielnach. OZ pravidelne organizuje Devínsku šarkaniádu (september), Deň devínskych záhrad (začiatok mája), Súťaž o najkrajšie rozkvitnuté devínske okno (počas leta), Devínsky peceň (koniec novembra) a Výstava ručných prác (koniec novembra). Združenie tiež zabezpečilo výsadbu a skultúrnenie priestoru pred radnicou, výsadbu kvetov v oknách radnice, zimnú výzdobu okien radnice a letné kropenie devínskych ulíc.

V tomto roku OZ zorganizovalo okrem pravidelných akcií aj rekonštrukciu brány na MŠ v Devíne, rekonštrukciu vstupného podbránia v MŠ v Devíne (nové omietky, vymaľovanie, výtvarné dotvorenie keramickými kvetmi), úpravu a výsadbu hrobov zakladateľov Skrášľovacieho spolku Devína. Takisto vypracovalo projekt na skultúrnenie a výsadbu okolia devínskeho kostola a niekoľko grantových projektov.

Medzi plánované aktivity OZ patria rekonštrukcia chodníka pred kostolom a vybudovanie chodníka pre vozičkárov, realizácia projektu skultúrnenia priestranstva okolo devínskeho kostola, obnova a rekonštrukcia zachovaných studní v Devíne, rekonštrukcia hlavného chodníka vo dvore MŠ, úprava a výsadba dvora v areáli MŠ, zdokumentovanie a archivácia zachovaných historických kroník Dobrovoľného hasičského zboru v Devíne, zreštaurovanie historickej zástavy Dobrovoľného hasičského zboru a ďalšie zapojenie sa do grantových projektov.

Cieľovou skupinou OZ Za krajší Devín sú obyvatelia a návštevníci Devína. Združenie má 7 členov, jeho aktivity sú financované z členských príspevkov a sponzorských darov. OZ má zatiaľ čiastočné skúsenosti s čerpaním prostriedkov z grantových schém. Statutárnou zástupkyňou OZ Za krajší Devín je pani Mgr. art. Oľga Mikulášová.

Spolok priateľov staroslávneho Devína vznikol v roku 1992. Poslaním SPSPD je podpora zbližovania a vzájomného porozumenia slovanských národov a ich priateľov; spolok udržiava cyrilometodejské a štúrovské tradície. Spolok podporuje využívanie humanistického, etického a duchovného dedičstva po predkoch najmä usporadúvaním kultúrno-spoločenských akcií (seminárov, výstav, sústreďovaním tlačených artefaktov, filmov a pod). Spolupracuje s televíznymi spoločnosťami a inštitúciami, zaoberajúcich sa poznatkami o histórii Devína.

V doplnkových aktivitách sa venuje prípravným prácam na knihe o obci Devín a spolupracuje s autorským kolektívom pri tvorbe dokumentárneho filmu o E. Schreiberovi a pri vydaní knihy „Filmový svet podľa Ivana Rumanovského“. Pracuje na možnosti výstavby a financovania

Spolkového domu, ktorý by poskytol priestor pre činnosť všetkých devínskych spolkov a rakúsko-slovenskú spoluprácu. SPSD pravidelne organizuje Všeslovanský deň (5.júla); v minulosti už organizoval výstavy, odborné semináre a premietanie filmov. Aj v tomto roku zorganizoval Všeslovanský deň a pripravil mesačné autorské výstavy Rezbári nielen z Devína a Podoby Devína II.

Cieľovou skupinou SPSD sú obyvatelia Devína a jeho návštevníci, jeho aktivity sú financované z členských príspevkov a grantov. Má zatiaľ čiastočné skúsenosti s čerpaním prostriedkov z grantových schém. Štatutárnou zástupkyňou SPSD je pani Pavla Rumanovská.

OZ Devínsky spolok vinárov a vinohradníkov vzniklo v lete 2007. Cieľom OZ je najmä záchrana a oživenie vinohradov, pivníc a viech v Devíne, zviditeľnenie a zachovanie Devína ako vinárskeho mestečka, zdokumentovanie a sprístupnenie histórie vinohradníctva v Devíne a aktívna práca v rámci Malokarpatskej vínnej cesty, súčasťou ktorej sa DSVV stal v tomto roku prvýkrát.

V roku 2008 bol spolok spoluorganizátorom Devínskeho strapca 2008 – piateho ročníka súťažnej degustácie vín miestnych vinárov i vinárov zo širšieho okolia, kde Devínčania získali 2 zlaté a 5 strieborných medailí. Rovnako bol spoluorganizátorom a sponzorom októbrového Devínskeho vinobrania. Predsedom DSVV je Ing. Arch. Augustín Mrázik.

V MČ Devín pôsobia okrem spomenutých občianskych združení aj **Občiansko - ekologické združenie Dolné Koruny** a **OZ Z lásky k človeku**, ktoré sa zameriava na prácu s mládežou a sociálnu prácu; **Športový klub Devín**, ktorý organizuje počas roka viacero športových podujatí (napr. stolnotenisový turnaj) a ktorý sa zaslúžil o fungovanie verejného ihriska a skrášlenie prostredia v jeho okolí.

Mimodevínske združenia a spolky, pôsobiace v Devíne

Okrem devínskych MVO dlhodobo pôsobili a pôsobia v Devíne aj neziskové organizácie **Daphne**, **REC** a **BICYBA**, ktoré tu realizovali viaceré projekty súvisiace s ich poslaním. **DAPHNE - inštitút aplikovanej ekológie** je profesionálny inštitút so štatútom neziskovej organizácie, ktorý v Devíne sídlil v rokoch 2001 - 2006 a realizoval v tom čase viaceré environmentálne projekty, zamerané na ekovýchovu a spoluprácu s miestnou komunitou. (Rekonštrukcia náučného chodníka nivou Moravy v r. 2005 - 2006; Podpora zapojenia komunity do aktivít prispievajúcich k ochrane Devínskej Kobyly a nivy Moravy, iné),

Občianske združenie **Bicyklová Bratislava** sa zameriava najmä na všestrannú podporu rozvoja a propagáciu cyklistiky ako formy zdravej, rýchlej, environmentálnej a ekonomicky výhodnej dopravy. Medzi hlavné ciele združenia patrí presadenie dobudovania cyklistickej infraštruktúry v Bratislave a tieto ciele realizovala prostredníctvom viacerých projektov, napr. projekt "Rozvoj Slovanského nábrežia v Devíne" (2008) či projekty, zamerané na cyklotrasy na západnom Slovensku a na Záhorí (značenie, infraštruktúra, informačné tabule, prevádzkovanie infostánku).

REC Slovensko je mimovládna organizácia, pracujúca v oblasti trvalo udržateľného rozvoja, ochrany prírody, ekovýchovy, trvalo udržateľného turizmu či zapojenia občanov do rozhodovania. V Devíne REC realizovalo v roku 2005 projekt „Podpora cezhraničného rozvoja Devín - Hainburg“.

Všetky tri uvedené organizácie majú rozsiahle skúsenosti ako v príprave, tak v manažmente projektov, financovaných zo slovenských i európskych zdrojov a svoju činnosť zameriavajú na tie oblasti, ktoré sa prekrývajú so strategickými rozvojovými oblasťami sídla Devín.

RIADENIE A SPRÁVA DEVÍNA

Miestne zastupiteľstvo MČ Devín tvoria 9 poslanci zvolení v komunálnych voľbách v decembri 2006 :

- Rastislav Kunst
- Oľga Mikulášová
- Šarlota Mráziková
- Vojtech Baculák
- Ignác Kolek
- Soňa Böhmová
- Gabriel Drobniak
- Zuzana Hanzlovičová
- Zdenka Janotová

Starostkou mestskej časti Bratislava - Devín je od 12. 12. 2006 Ing. Ľubica Kolková.

Zástupcom starostky je Mgr. Rastislav Kunst. Kontrolórkou je **Alžbeta Kaňová**.

Obecné zastupiteľstvo MČ Bratislava - Devín má zriadené nasledovné komisie:

Finančná

1. Ing. Ignác Kolek - predseda
2. Ing. Achim Fridrik
3. Ing. arch. Augustín Mrázik
4. Ján Lörinc
5. Ing. Juraj Kotian
6. Ing. Rudolf Lachkovič
7. Ing. Jozef Mjartan

Legislatívno-právna

1. JUDr. Soňa Bohmová - predsedkyňa
2. Marek Bohm
3. Veronika Kolková
4. JUDr. Milan Lachkovič

Kultúrna

1. Mgr. Oľga Mikulášová - preds.
2. Martin Čudrnák
3. Zuzana Lörincová
4. Ing. Pavol Murín
5. Magdaléna Rollerová
6. Ivo Schubert
7. Jaroslava Ševčíková

Dopravy a verejného poriadku

1. Ing. arch. Gabriel Drobniak - preds.
2. Jaroslav Proft
3. Eva Markovičová
4. Miroslav Hudák
5. Michal Němec
6. Ľuboš Juriček

Sociálna, bytová, zdravotníctva

1. Mgr. art. Oľga Mikulášová - preds.
2. Mária Hanzelová
3. Eva Večerková
4. Eva Sýkorová
5. Milan Polák
6. Ivo Schubert

Školstva, športu, vzdelávania, mládeže

1. MVDr. Vojtech Baculák - predseda
2. Boris Ďuriš
3. Milan Lachkovič
4. Eduard Pecúš
5. Katarína Viteková

Územného plánovania, výstavby a životného prostredia

1. Ing. arch. Šarlota Mráziková - preds.
2. Ing. arch. Eva Heretiková
3. Prof. RNDr. Martin Chovan PhD.
4. Ing. arch. Rudolf Palyo
5. Ing. arch. Beata Polomová
6. Ing. Kamil Frimmel
7. Katarína Šimončíková

Miestny úrad

má 5 referátov:

Sekretariát starostky, podateľňa, pokladňa

1. Referát ekonomický
2. Správa daní a poplatkov
3. Referát správny
4. Referát výstavby, územného plánovania a pamiatok
5. Referát ŽP a ochrany krajiny

SWOT ANALÝZA

Miestny ekonomický rozvoj	
1. Silné stránky	2. Slabé stránky
<p>Potenciál pre cestovný ruch (prírodné a kultúrne dedičstvo) Blízkosť Bratislavy Hrad Devín - národná kultúrna pamiatka Oddychová zóna Bratislavy – šport, rekreácia (cyklistika, vodáctvo - Dunaj a Morava)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prírodné chodníky (masív Devínskej Kobyly, chodníky popri Dunaji a Morave) • Námestie • 1. obec Malokarpatskej vínnej cesty <p>Atraktivita diania Sú akcie pre verejnosť, ktoré organizujú aktívni ľudia Existuje kronika a aktívna kronikárka</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zmapovaný cintorín • Spolok staroslávneho Devína organizuje Cyrilo-metodejské dni <p>Existuje kalendár kultúrnych akcií, organizovaných v MČ Devín Aktivity fary Miestni umelci a aktívni ľudia (sochárska cesta)</p> <p>Existujúce služby v oblasti CR Strednodobý prenájom rodinných domov pre zahraničných manažérov (VW, KIA, SAMSUNG) Penzión, hotel (vyššia cenová kategória) Ponuka gastronomických služieb Predaj suvenírov - Janka Čierna - obchodík u Urbana Podniky - napr. Eden, Kamrlík Družstvo Devín - prenájíma vinice, potenciálne výstavba Požičiavanie lodí - Bartovič</p> <p>Iné Medzinárodná škola - Forel International School - prepojenie na solventnú podnikateľskú sféru Kultúrny dom ako zázemie pre akcie Nízka nezamestnanosť - ponuka pracovných príležitostí v rámci Bratislavy</p>	<p>Slabá alternatíva ekonomického rozvoja okrem cestovného ruchu (kvôli geografickým a prírodným podmienkam) Devín je pod nútenou samosprávou Devín nemá rozvojové možnosti z vlastných zdrojov Nevyužitý potenciál rybárskych a vinárskych tradícií</p> <p>Služby v oblasti CR Chýbajú ubytovacie zariadenia a penzióny pre turistov – kapacita, cena Slabá organizácia CR (neexistuje štúdia alebo manažmentový plán CR, neexistuje nositeľ rozvoja) Chýbajúce služby pre turistov Chýbajú vhodné hygienické zariadenia Nie sú tu služby pre „normálneho“ človeka Rušia sa aj aktivity, ktoré fungovali predtým (kone, ktoré prevádzkoval p. Paczelt sú od jesene zrušené)</p> <p>Informačný a orientačný systém Chýba turistický informačný systém – infopoint Chýbajú orientačné a propagačné materiály (sprievodca, letáky)</p> <p>Doprava Chýba prístav pre malé lode Zlyhávajúca MHD počas špičky Chýba značenie pre turistické autobusy, aby neblúdili Zlá dostupnosť Devína pre cyklistov (z Karlovej vsi nevedie cyklotrasa)</p> <p>Interpretácia miestneho dedičstva Chýbajúce historické a kultúrne trasy (náučné chodníky) Chýba prezentácia tvorby miestnych umelcov Slabý manažment využívania kultúrneho dedičstva (nielen hrad Devín, ale aj ostatné pamiatky), nedostatočná komunikácia medzi nositeľmi aktivít na miestnej úrovni a na celoštátnej úrovni. NKP Devín sa pri akcii Redbull využívala ako autodráha Slabá spolupráca s Mestským múzeom Devín nemá žiadny pozemok, prenájíma ich od mesta Slabo využívaný kultúrny dom Družstvo Devín - Záhorská Bystrica - prenájíma pozemky 400 000 návštevníkov ročne - Devín trpí dopravnou záťažou, má riešiť hygienické problémy, ale neprofituje. Ľudia vykupujú pozemky, ktoré by mohli slúžiť na verejnoprospešné účely alebo na rozvojové projekty</p>
3. Príležitosti	4. Ohrozenia
<p>Rekreačný potenciál a priaznivé širšie geografické súvislosti Rekreačný potenciál Morava – Dunaj Potenciál prístavu pre malé lode – existujúca premávka rekreačných plavidiel na Dunaji Jednodňoví návštevníci z BA Cezhraničný potenciál - Hainburg, Wolsfthal, Bad Neu Altenburg Cca 400 000 ľudí ročne - turistov / návštevníkov hradu (sezóna) a Devína Návaznosť na Malokarpatskú vínnu cestu Vonkajšie zdroje pre rozvoj</p>	<p>Sezónnosť CR – jar, jeseň (150 dní) Neexistuje prepojenie na okolité regióny (Maďarsko, Rakúsko)</p> <p>Slabý manažment vonkajších subjektov Slabý manažment významnej pamiatky - hradu Neregulované akcie mesta, MM, súkromných firiem etc.; neexistuje koordinácia a spolupráca subjektov Zle zvládnutá mestská doprava, chýbajúce alebo zlyhávajúce dopravné spojenie</p> <p>Ohrozenie potenciálu Devína Zástavba, ohrozujúca génus loci - tlak developerov Perspektívna ťažba v kameňolome</p>

Kvalita života, životné prostredie, historické a kultúrne dedičstvo, verejné priestory, atraktivita prostredia a atraktivita diania

1. Silné stránky	2. Slabé stránky
<p>Potenciál pre zdravý život a cestovný ruch (prírodné a kultúrne dedičstvo)</p> <ul style="list-style-type: none"> Jedinečné prírodné prostredie - Devínske bralo, sútok Moravy a Dunaja, Devínska Kobyla s endemitmi a zvyškami pravekého mora Krajinársky hodnotné územie a prírodné chodníky (masív Devínskej Kobyly, chodníky popri Dunaji a Morave) (Devínska Kobyla, Devínske bralo, rieka ich povodie) Zmapované prírodné dedičstvo; existujú vedecké aj náučné publikácie Odborníci a NGO, ktoré sa venujú ŽP a udržateľnému rozvoju (Daphne, REC, BICYBA) Dobrá manažment odpadového hospodárstva a druhotných surovín Povodne - pripravovaná ochrana 	<ul style="list-style-type: none"> Záhradkárske oblasti s nedostatočným / neriešeným manažmentom odpadov, vytvárajú tlak na prírodné prostredie. Zaberanie pôvodného územia výstavbou a záhradami. Čierne skládky Neexistuje verejné WC, na hrade vo veľmi zlom stave Stavba rodinných domov v ochrannom pásme (Sihoť - 26 domov v ochrannom pásme, bez technickej infraštruktúry) Likvidácia pôvodnej zelene a krajiny Dynamická doprava - veľká záťaž v čase dopravných špičiek; statická doprava - na chodníkoch parkujú autá Nákladné autá z kameňolomu nerešpektujú zákaz vjazdu a prejazdu (využitie ako koridor). Neexistujú publikácie a informačné materiály, ktoré by sprostredkovali hodnoty územia atraktívnym spôsobom
3. Príležitosti	4. Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> Existuje Európska sieť chránených území Využívanie biomasy, existujúca legislatíva v oblasti odpadov Trend aktívneho trávenia voľného času, wellness, spoznávanie Rastúca popularita cyklistickej dopravy, trendy vytvárania a značenia cyklistických trás Trend využívania prírodného dedičstva pre vytvorenie vzdelávacích a turistických produktov 	<ul style="list-style-type: none"> Tlak na urbanizáciu prírodného prostredia v tesnom dotyku chránených území Legislatíva umožňujúca výnimky (Nový Zákon o ochrane prírody) Neriešená dopravná situácia v Bratislave, resp. iných mestských častiach Slabá rola bratislavskej samosprávy pri regulácii výstavby Globálne otepľovanie - eskalujúce problémy, spojené s klimatickými zmenami (záplavy)

Verejné priestory v Devíne ako miesta interakcie, stretávania sa a relaxu zatiaľ charakterizuje nedostatočná technická infraštruktúra (lavičky, smetné koše, pitná voda) a chýbajúce a zjednocujúce architektonicko - výtvarné stvárnenie. Návštevníci i obyvatelia obce nemajú k dispozícii informačný a interpretačný systém, ale ani vybavenie, ktoré by slúžilo viacerým generáciám a podnecovalo spoločné aktívne trávenie voľného času.

Kvalita prostredia - výstavba a bývanie

1. Silné stránky	2. Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> Devín si zachoval vidiecky charakter s prevažujúcou rodinnou zástavbou Väčšina obyvateľov Devína je za zachovanie jeho rázu Jedinečné prírodné prostredie (Karpaty, Devínska Kobyla, Devínsky hradný vrch, Dunaj a Morava...) Potenciál verejných mikropriestorov a peších zón, ktoré by bolo možné kultivovať (napr. námestie pri kultúrnom dome, priestory a komunikácie pri Dunaji) Stavby s využitím / perspektívou využitia na občiansku vybavenosť (Kultúrny dom, miestny úrad, škola) Existuje obrazová dokumentácia o Devíne a odborné podklady Existujú súkromné a spolkové zdroje na vybudovanie infraštruktúry súvisiacej s ČR K rezidentom Devína patria aj vrstvy s potenciálom investovania. 	<ul style="list-style-type: none"> Urbanistická štruktúra Devína je degradovaná; stavebne i vizuálne rôznorodá, pôsobí rozbito; nová zástavba stiera tradičný architektonický výraz Devína Verejné priestory a pešie zóny (chodníky) nie sú riešené ako atraktívne, bezbariérové a funkčne prepojené zóny Občianska vybavenosť a služby téměř neexistujú; neexistuje ani vybavenosť pre voľnočasové aktivity Niektoré urbanizované územia nemajú potrebnú infraštruktúru Významnú časť územia tvorí záplavová oblasť Divoká zástavba v záhradkárskej oblasti, ktorá sa dodatočne legalizuje, dochádza k postupnému zaberaniu prírodných plôch Masívna nelegálna výstavba – 56 čiernych stavieb Kríženie zastavanosti – bývanie a rekreácia; nie je jasný intravilán a extravilán Nedostupnosť finančných zdrojov z dôvodu nútej správy. Mestskej časti nepatria žiadne pozemky. Pozemok pod komunikáciou pri hrade (vstupný priestor k hradu) je v súkromných rukách
3. Príležitosti	4. Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> Politická reprezentácia naklonená podpore národných a historických „symbolov“ Záujem developerov o atraktívne územie Trend vytvárania verejných priestorov ako živých centier miest a obcí. Existujú podniky a firmy, ktoré v území sídlia a potenciálne by sa mohli podporiť zveladenie Devína (kameňolomy) 	<ul style="list-style-type: none"> Nedostatočná legislatívna ochrana prírodných území Slabý, resp. neúčinný stavebný zákon, Zlyhávajúce samosprávnych i štátnych orgánov činných v stavebnom konaní - nedostatočná kontrola nelegálnej výstavby

Hoci si zástavba Devína zachováva ešte stále vidiecky charakter, postupne sa mení urbanistická štruktúra obce. Očakávaná nová zástavba v centre obce a i na jej okraji môže byť zdrojom nových konfliktov v území (zvyšujúce sa dopravné nároky, výrub zelene a tlak na chránené územia, absentujúca vybavenosť). Na nízkej atraktivite verejných priestorov sa môžu podpísať nielen chátrajúce domy a pamiatky, ale aj nové mohutné ploty či cudzorodé detaily.

Doprava a infraštruktúra	
1. Silné stránky	2. Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> Urbanistická štruktúra a poloha Potenciál verejných mikropriestorov a peších zón, ktoré by bolo možné kultivovať (napr. námestie pri kultúrnom dome, priestory a komunikácie pri Dunaji) Potenciál pre vodnú dopravu - Dunaj a Morava Existujú priestory pre výstavbu novej cyklotrasy Energetika, zásobovanie teplom, Vodné hospodárstvo - zatiaľ postačujúce Protipovodňová ochrana - budovanie 	<ul style="list-style-type: none"> Sídlna štruktúra s hlavnou ulicou je zaťažená tranzitnou dopravou Prieťah ťažkej nákladnej dopravy cez Devín, najmä v špičkách nákladnej dopravy Pozemok pod verejnou komunikáciou pri hrade (vstupný priestor k hradu) je v súkromných rukách; ľudia vykupujú pozemky, ktoré by mohli slúžiť na verejnoprospešné účely Chýbajú / neexistujú záchytné parkoviská Chýba informačný systém, ktorý by uľahčil orientáciu peších aj motorizovaných návštevníkov v obci. Nefunguje lodná doprava medzi BA, Hainburgom, Devínom (pred pár rokmi ešte existovala). Neexistuje vhodný prístav pre lodnú dopravu Nepostačujúca verejná doprava
3. Príležitosti	4. Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj cyklistickej dopravy v zahraničí i v susednom regióne (Dolné Rakúsko) Možnosť využitia lodnej dopravy Trend vytvárania verejných priestorov a peších zón ako živých centier miest a obcí. Trend energetických úspor, nové technológie, vrátane spaľovania biomasy 	<ul style="list-style-type: none"> Neexistujú zdroje pre riešenie Neexistuje širšie riešenie dopravnej situácie (obchvat) Nárast obyvateľstva Devína bude znamenať zvýšenie mobility za prácou vzdelaním, rekreáciou i za službami a zaťaženie existujúcich komunikácií
<ul style="list-style-type: none"> Realizácia protipovodňovej ochrany na Dunaji 	

Hoci v Devíne a blízkom okolí existujú cyklistické trasy, ešte stále je tu veľa miest, ktoré nie sú ani dostatočne bezpečné (kríženie pešej, cyklistickej a automobilovej dopravy), ani dostatočne atraktívne. Riešenie peších a cyklistických trás je pritom pre Devín kľúčové.

Problémová je aj automobilová doprava sama osebe, predovšetkým hlavný ťah cez Devín (nebezpečné prechody, úzke chodníky či rozdelené verejné priestory) či problémy, spojené s parkovaním (parkovanie na chodníkoch; divoké parkovanie na tráve, parkovanie pod hradom - v kľúčovom priestore, ktorý by si zaslúžil využitie adekvátne historickému dedičstvu).

Rozvoj ľudských zdrojov, sociálna oblasť, vzdelávanie, školstvo, zdravotníctvo, kultúra, rekreácia a šport

1. Silné stránky	2. Slabé stránky
<p>Sociálna oblasť a sociálne problémy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Silný lokálpatriotizmus • Mladé rodiny s deťmi • Nadpriemerný priemerný príjem obyvateľov • Existuje Senior klub Bohumila (klub dôchodcov), kde sa väčšinou schádzajú ženy (3 x do týždňa) <p>Zdravotníctvo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doprava liekov pre pacientov – Lekáreň DNV • Geriatrická sestra k dispozícii seniorom • Dobré vzťahy v komunite – spolupatričnosť v momentoch potreby ▪ Aktívne spolky a OZ <p>Šport a voľný čas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Existuje športový klub / kluby • Devín má prírodný potenciál, vhodný na rekreáciu, šport a voľný čas <p>Školstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Škola zlepšuje renomé obce ▪ Dobrá škôlka s aktívnymi rodičmi, združenými v OZ ▪ Nácvik divadla 	<p>Sociálna oblasť</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vyhranené vzťahy • Výrazné sociálne rozdiely • 25% obyvateľov v penzijnom veku - 44 obyvateľov má nad 80 rokov a narastá počet tých, ktorých nemá kto doopatrovať • Sociálne problémy - (drogy pri amfiteátri) • V obci žijú občania s rôznym sociálnym statusom • V prípade nedostatočnej ponuky služieb a iných vecí sociálna izolácia prisťahovaných (mamy s deťmi) • Neexistuje domov dôchodcov <p>Zdravotníctvo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lekár 1x do týždňa v obci – absentuje stála lekárska služba. V letných mesiacoch treba chodiť za obvodnou lekárkou do Karlovej Vsi. <p>Šport a voľný čas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Slabé možnosti vyžitia, najmä pre mladých ľudí; nie sú priestory ani aktivity - tvorivé dielne, krúžky • Zánik ihriska pri rieke <p>Kultúra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chýba priestor pre spolkovú, záujmovú, vzdelávaciu a kultúrnu činnosť pre všetky vekové kategórie obyvateľstva; priestor pre kultúrne akcie - koncerty vážnej a populárnej hudby, divadelné predstavenia, folklórne a umelecké festivaly - priestory Hradu, amfiteáter, sútok Dunaja a Moravy, farská záhrada, nádvorie škôlky. <p>Školstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obyvatelia sú nespokojní s neexistujúcou štátnou školou; nejasné vzťahy do budúcnosti • Nedostatočná kapacita škôlky
3. Príležitosti	4. Ohrozenia
<p>Sociálna oblasť</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koncepcia rozvoja obce nepredpokladá riešenie otázky zamestnanosti <p>Šport a voľný čas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potenciál pre kanoistiku, vodné športy, • Cyklistika • Dokončenie PPO vytvorí predpoklad pre zlepšenie cyklo a korčuľarských trás • Kúpanie, plávanie <p>Kultúra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Blízkosť Bratislavy ako kultúrneho centra 	<p>Kultúra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Silná konkurencia a ponuka kultúrnych akcií organizovaných mestom BA a VUC • Silná konkurencia a ponuka kultúrnych akcií organizovaných kultúrnymi inštitúciami sídlivými v meste - SND, SF, SRO, • Nová výstavba a masívny nárast nového obyvateľstva

Devínske spolky a MVO sú aktívne a zvyšujú tým atraktivitu diania; občania sa angažujú aj v boji za zachovanie tradičného vidieckeho rázu Devína a proti necitlivej zástavbe.

Zapojenie občanov, informovanosť a efektívna činnosť samosprávy	
1. Silné stránky	2. Slabé stránky
<p>Komunikácia a informácie</p> <ul style="list-style-type: none"> Existujúce printové médium Dostupné verejné internetové miesto na MU <p>Efektívnosť samosprávy</p> <ul style="list-style-type: none"> Fungujúce komisie MZ s účasťou občanmi Príprava dôležitých dokumentov (ÚPZ, PHSR) <p>Zapojenie občanov</p> <ul style="list-style-type: none"> Blízkosť samosprávy a občanov Vyššia angažovanosť žien Potenciál otvorenosti občanov Aktívne združenia a spolky, ktoré organizujú rôzne aktivity a sú ochotné sa angažovať v prospech Devína <p>Významní rezidenti mestskej časti (podnikatelia, výtvarníci....)</p>	<p>Komunikácia a informácie</p> <ul style="list-style-type: none"> Zlá komunikácia s primátorom a zastupiteľstvom mesta Bratislava Chýbajúce kapacity na administrovanie webstránky obce Chýbajúce vývesky, informačné plochy pre občanov; vývesky pre MVO a spolky Chýbajúci informačný systém v obci ako pre občanov, tak pre turistov Nefunkčná / nerozvinutá komunikácia s ľuďmi a organizáciami, ktorých činnosť ovplyvňuje Devín (správa hradu, veľké podniky, významní rezidenti), nevyužívanie verejno - súkromných partnerstiev na realizáciu projektov Na webstránke obce chýbajú kľúčové informácie (databáza podnikateľov, zoznam spolkov a MVO, iné) Nevyužívané verejné internetové miesto na MU <p>Efektívnosť samosprávy</p> <ul style="list-style-type: none"> Samospráva je v pozícii hasičov požiarov Na území obce dochádza k výraznému porušovaniu zákona (nelegálna výstavba) <p>Zapojenie občanov</p> <ul style="list-style-type: none"> Slabá angažovanosť občanov na spoluriadení obce; chýba mikroaktivita Neznalosť práv u občanov - nevedia sa aktívnejšie zasaďovať o svoje práva (napríklad pri stavenej činnosti)
3. Príležitosti	4. Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> Spolupráca s mimovládnyimi organizáciami na projektoch (BICYBA, REC) Trendy efektívneho riadenia prostredníctvom e-governmentu Boj proti korupcii (hodnotenie HESO) Informačné centrum v Devínskej Novej Vsi Asociácia informačných centier Slovenska (AICES) 	<ul style="list-style-type: none"> Negatívna agenda v rámci Mestského zastupiteľstva voči Devínu ako mestskej časti Negatívna reklama v médiách – spomína sa iba nútená správa Nezohľadňovanie počtu turistov v rozpočte obce hoci „zaťažujú“ prostredie Devína Nútená správa - samospráva nemôže realizovať mnohé aktivity, napríklad investičnú činnosť Tlak investorov na zástavbu Devína Pravdepodobná zmena štruktúry obyvateľstva a následná zmena identity a charakteru obce. Nútená správa - nemožnosť realizovať aj vzdelávacie projekty

Miestny ekonomický rozvoj - cestovný ruch⁷

1. Silné stránky	2. Slabé stránky
<p>Miesto</p> <ul style="list-style-type: none"> Významná kultúrna pamiatka Promenáda Oblíbené rekreačné miesto bratislavčanov Blízkosť Bratislavy – dostupnosť mhd Atraktívne prírodné prostredie Existujúce pešie turistické trasy Existujúce cyklotrasy smerom po morave Náučné chodníky, informačné tabule, múzeum v prírode, infostánok Atraktívne vodné plochy pre vodáctvo, rybárstvo Galérie Rodiace sa oživenie vinárskych tradícií <p>Manažment</p> <ul style="list-style-type: none"> 2 aktívne MVO (za krajší Devín, SPSPD) Časť podnikateľskej verejnosti je ochotná spolufinancovať aktivity CR Postojovo hrdosť rezidentov na príslušnosť k miestu 	<p>Miesto</p> <ul style="list-style-type: none"> Nerozvinutý sektor služieb CR (ubytovanie, stravovanie, atraktivita) – malé kapacity, malý výber Neprepojenosť existujúcich služieb – Hrad, príroda, stravovanie, ubytovanie, Nejde o klasickú CR destináciu, ale o rekreačno-relaxačnú zónu veľkomesta Z „turistov“ prevládajú exkurzionisti – 2 hodiny Rekreanti sú jednoduchí návštevníci Nebezpečný, neúplný cyklochodník z BA Neexistujúci informačný a interpretačný systém Nevyužitý potenciál tradícií (vinárstvo, výtvarníci) Jednostranná orientácia na dávnu históriu – nevyužitý potenciál napr. Pálffyovského obdobia, II. svetovej vojny, železnej opony ako vrstiev histórie Devín = hrad v myšliach exkurzionistov Devín = sútok Moravy a Dunaja pre Bratislavčanov (promenáda) Rezidenti nie sú „odkázaní“ na aktivizáciu v CR nakoľko sú ekonomicky závislí na uplatnení v BA a nie na rozvoji sídla <p>Manažment</p> <ul style="list-style-type: none"> Neexistuje stratégia rozvoja CR, nie je formulovaná vízia sídla ako rekreačno - relaxačnej destinácie Neexistuje platforma/ organizácia zabezpečujúca funkcie destinačného marketingu Neexistuje koordinácia jednotlivých produktov CR Neexistuje koncept marketingu CR Na miestnom úrade neexistuje pracovná pozícia / pracovné úlohy pre cestovný ruch Obyvatelia sú pasívni vo vzťahu k návštevníkom Slabá / žiadna spolupráca s DNV, KV, BA a cezhraničnými partnermi či mimodevinskými MVO
3. Príležitosti	4. Ohrozenia
<p>Miesto</p> <ul style="list-style-type: none"> Blízkosť Bratislavy – silný zdrojový trh Cezhraničný potenciál - napojenie sa na AT Pripravovaná cyklotrávka z DNV, napojenie na AT Existujúce fondy cezhraničných projektov Investori so záujmom o investície do športových atrakcií (Marína, Služby) <p>Manažment</p> <ul style="list-style-type: none"> Existujúce know-how destinačného manažmentu Existuje BKIS Existuje fungujúci manažment v blízkych cezhraničných destináciách (Dolné Rakúsko...) Fungujúce RRA 	<p>Manažment</p> <ul style="list-style-type: none"> Podcenenie a nedostatočné uvedomenie si úlohy manažovania CR na štátnej, regionálnej úrovni Nútená správa sídla Záujmy lobistických skupín o rozvoj sídla (výstavba, narúšajúca charakter sídla a deštruujúca prírodné a historické dedičstvo)

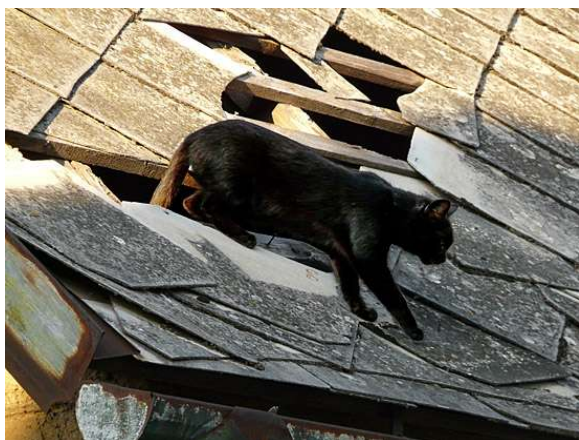
K autenticite a atraktivite verejného priestoru a tým aj cestovného ruchu prispievajú historické detaily i súčasné výtvarné diela. Práve ony sa môžu stať zaujímavými prvkami informačného a interpretačného systému, ktorý je v súčasnosti absolútne nepostačujúci.

⁷ Pretože pri identifikácii strategických oblastí začal vystupovať význam cestovného ruchu ako samostatnej významnej témy, rozpracovali sme SWOT analýzu a ďalšie materiály špecificky aj pre oblasť cestovného ruchu.

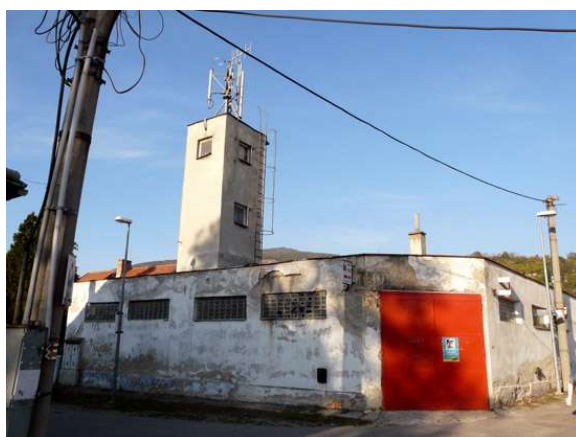

ANKETY - VYHODNOTENIE

V analytickej časti sem sa zamerali na vyhodnotenie ankiet s obyvateľmi aj s návštevníkmi Devína⁸.

Anketa s obyvateľmi Devína

- V oblasti **životného a obytného prostredia a technickej infraštruktúry** sú najpálčivejšími problémami protipovodňová ochrana, charakter individuálnej výstavby, čistota prostredia, odpady a skládky.
- V oblasti **dopravnej infraštruktúry** sú to statická doprava, pešia doprava, stav ciest a cyklodoprava.
- V oblasti **občianskej vybavenosti** sú to (nedostatočne zabezpečené) obchody, služby, lekárska starostlivosť, školy a starostlivosť o seniorov a handicapovaných.
- V oblasti **života komunity a voľnočasových aktivít** sú to vzťahy rezidentov, turistov a záhradkárov, športoviská, rekreačné zóny, oddychové zóny a bezpečnosť.
- V oblasti **hospodárskeho rozvoja, atraktivity a imidžu Devína** prevažujú jednoznačne názory spájajúce budúcnosť Devína so zachovaním vidieckeho charakteru prostredia, s akcentovaním prírodných, historických a rekreačných daností a tradícií. Tento rozpor – negatívne vnímanie vzťahu rezidentov a turistov na jednej strane a spájanie budúcnosti s rekreačno-oddychovými perspektívami, bude potrebné vyriešiť v rozvojových zámeroch PHSR.

Anketa prináša aj informácie o pozitívne vnímaných oblastiach života v MČ Devín. Kladný ohlas majú tradičné podujatia a voľnočasové aktivity usporadúvané MÚ a OZ, rovnako pozitívne pôsobia aj výsledky hodnotenia práce samosprávy.

Ankety s návštevníkmi Devína

Ľudia jednoznačne vnímajú pozitívne prírodu, sútok riek Dunaja a Moravy, hrad, pokojné prostredie na prechádzky a relax, cyklochodník a korčuliarske trasy, čisté a upravené prostredie na promenáde. **Nepáči sa im** zanedbaná zeleň a neprístupný amfiteáter a **chýba im** to, čo robí prostredie príjemnejším a zaujímavejším - toalety, lavičky, informačný a interpretačný systém, detské ihriská či podujatia cez víkend, ktoré by prispeli k atraktivite diania. Aj keď niektoré veci jednoznačne prevažujú, zaujímavé a výpovedné su aj menej početné odpovede.

V prílohách prikkladáme aj anketu REC-u, ktorá prebehla koncom roku 2004 medzi obyvateľmi i návštevníkmi Devína. Pozoruhodná je skutočnosť, že vnímanie mnohých vecí (pozitív, negatív, využitia, potenciálu) sa počas štyroch rokov nezmenilo vôbec, alebo len minimálne.

„Verejné priestranstvá v Devíne neponúkajú možnosť uspokojovať ľudské a sociálne potreby ľudí, ktorý ich užívajú. Dokonca ani priestor s potenciálom na realizáciu voľnočasových aktivít podľa množstva námetov nedisponuje v súčasnosti prostriedkami, ktoré podporujú stretávanie sa ľudí a také užívanie priestoru, ktoré by ľuďom prinášalo radosť. Viditeľný je v tomto smere problém s dopravou, konkrétne s absenciou jej regulácie a usmerňovania koexistencie rôznych spôsobov pohybu v priestore.

⁸ Celé znenie ankiet sme zaradili do časti Prílohy.

STRATEGICKÝ KONTEXT

Ak chce Devín rozvinúť svoj potenciál a zároveň minimalizovať problémy v budúcnosti, bude musieť reagovať na nasledujúce problémy, javy a trendy na miestnej, regionálnej i globálnej úrovni:

Miestny ekonomický rozvoj

- Tlaky na intenzívny rozvoj územia a zhodnocovanie investičného potenciálu (nezastavané lokality, prírodné prostredie)
- Tlak turizmu na posun alebo zmenu hodnôt či životného štýlu v oblastiach, kde je hlavnou ekonomickou činnosťou
- „Globalizácia“ v regióne – zvýšená mobilita obyvateľstva za prácou i za bývaním
- Využívanie nových nástrojov v oblasti CR (marketing, manažment destinácie CR. positioning, marketing miestnych produktov / local branding)
- Nové trendy v prezentácii a interpretácii historického a prírodného dedičstva

Kvalita života a životné prostredie

- Tlak na pôvodné životné prostredie a pôvodnú krajinu, tlak na prírodné rezervácie; urbanizácia krajiny
- Radikalizácia zmien v životnom prostredí na miestnej i globálnej úrovni (povodne, veterné smršte, globálne otepľovanie, narastanie klimatických rozdielov)
- Snaha o presadzovanie princípov trvalo udržateľného rozvoja
- Zladčovanie slovenskej legislatívy s európskymi normami verzus konfrontácia pri tvorbe novej slovenskej environmentálnej legislatívy s EÚ (Zákon o ochrane prírody)

Kvalita prostredia; výstavba a bývanie

- Narastajúci rozpor medzi potenciálom Devína (dedičstvo, zázemie hlavného mesta ako zdroj návštevníkov) a rozvojovými aktivitami; tlaky na historické a prírodné dedičstvo (snaha o „rozvoj“ územia, realizácia aktivít, ktoré idú proti hodnotám Devína)
- Narušenie urbánnej štruktúry, chátrajúci pamiatkový fond, zmena autentického prostredia Devína vrátane verejných priestorov
- Zmena paradigmy vo vnímaní verejných priestorov ako neoddeliteľnej súčasti sídla

Doprava a infraštruktúra

- Rast automobilizmu s dôsledkami v dynamickej i statickej doprave
- Rozvoj alternatívnych foriem dopravy (cykloturistika, inline korčuľovanie), zmena paradigmy vo vnímaní riešenia mobility obyvateľstva (mestá pre peších)
- Zaťaženie a zastarávanie sietí technickej infraštruktúry (kanalizácia, elektrické siete...)
- Informatizácia spoločnosti, využívanie počítačov a sietí

Rozvoj ľudských zdrojov

- Zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt, orientácia na nové hodnoty
- Zmeny v školstve (školská reforma) a rastúce možnosti komunit formovať vzdelávacie programy; place based education
- Zmeny v počte i skladbe obyvateľstva Devína (zásadný nárast počtu obyvateľov Devína pri realizácii novej výstavby)

- Trendy vo vzdelávaní obyvateľstva (rast hodnoty vzdelania, e-learning, tlak na viacprofesnosť)
- Trendy v zamestnanosti obyvateľstva (práca doma, rast sektora služieb)
- Celosvetové trendy v oblasti trávenia voľného času, rekreácie, wellness
- Zmeny vo vnímaní sociálnych práv a potrieb a ich napĺňaní pre marginalizované či znevýhodnené skupiny
- Starnutie obyvateľstva (ageing) a narastajúca potreba služieb pre starších a hendikepovaných ľudí, ľudí so zníženou pohyblivosťou či bez rodín
- Posun v plánovaní a realizácii sociálnych služieb pre obyvateľstvo (komunitné plánovanie verzus tlak na centralizáciu a opätovný návrat k štátom poskytovaným službám)

Efektívne riadenie a správa

- Nové prístupy pri spravovaní a riadení miest (participatívne plánovanie, komunikácia a spolupráca s obyvateľstvom, projektové riadenie, programové rozpočtovanie, strategické plánovanie od tvorby PHSR až po NSRR...)
- Stúpajúca „emancipácia“ obyvateľov v ovplyvňovaní vecí verejných
- Rast významu neziskového sektora a spolkovej či komunitnej činnosti
- Trendy v oblasti medzisektorovej spolupráce, dôraz na spoluprácu na princípe partnerstva.